

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

Інформаційно-методичний посібник для участі у
Програмі інвестиційної підтримки ФАО
Третій грантовий цикл

ФАО в Україні
2024

Зміст

Частина 1. Загальна інформація та інструкція для заявників.....	6
1. Мета інформаційно-методичного посібника.....	6
2. Передумови та обґрунтування Програми інвестиційної підтримки	6
3. Цілі Програми інвестиційної підтримки ФАО.....	7
4. Управління Програмою інвестиційної підтримки ФАО	7
5. Основні характеристики Програми інвестиційної підтримки ФАО.....	8
5.1 Хто може взяти участь у Програмі?	8
5.2 Як здійснюється оцінка заявок?	8
5.3 Які є види інвестиційних грантів?.....	8
5.4 Які є розміри інвестиційних грантів?	8
5.5 Як вираховується вартість інвестиційного гранту?	8
5.6 Як виплачуються інвестиційні гранти?.....	8
5.7 Чи є вимоги щодо співфінансування?	9
5.8 Чи є вимоги щодо розробки бізнес-плану?	9
5.9 Чи є вимоги щодо реєстрації?	9
5.10 Як здійснюється оцінювання заявок та присудження грантів?	9
5.11 Як проводиться моніторинг інвестицій?.....	10
5.12 Чи необхідно брати участь у тренінгах у межах Програми інвестиційної підтримки ФАО?.....	10
5.13 Чи необхідно підписувати договір для участі в Програмі інвестиційної підтримки ФАО?.....	10
5.14 Як можна отримати підтримку протягом усього процесу подання заявки?	10
5.15 Як залишити відгук або подати скаргу?.....	10
5.16 Яку документацію ФАО зберігає впродовж Програми?.....	11
5.17 Які існують податкові зобов'язання від отримання інвестиційного гранту від ФАО?.....	11
5.18 Чи може тимчасово переміщена особа подавати заявку на отримання інвестиційного гранту від ФАО?.....	11
Частина 2. Критерії прийнятності та відбору.....	14
1. Критерії відповідності	14
2. Загальні та адміністративні критерії	15
Додатково для заявників, які брали участь в першому циклі Грантової програми:.....	16
3. Галузеві критерії.....	17
3.1 Ягідництво	17
3.2 Овочівництво.....	17
3.3 Аквакультура	17
3.4 Виробництво та переробка молока	17
3.5 Виробництво Гуцульської овечої бриндзи	18

3.6	Виробництво Гуцульської коров'ячої бриндзи	18
3.7	Виробництво ГЗ Мед Закарпаття	18
3.8	Виноробство	18
3.9	Недеревні продукти лісу	19
4.	Типи інвестицій та критерії інвестування	19
4.1	Інвестиції, які відповідають критеріям фінансування для ягідництва, овочівництва та аквакультури:.....	19
4.2	Інвестиції, які відповідають критеріям фінансування для виробництва гуцульської овечої бриндзи та гуцульської коров'ячої бриндзи, виноробства та виробництва меду:	19
4.3	Інвестиції не фінансуються Програмою інвестиційної підтримки ФАО, якщо вони використовуються:	19
5.	Критерії виключення та відмови	22
6.	Відбір та оцінка заявок.....	23
Частина 3. Процес подання заявки на грант та реалізації інвестиції.....		25
Етап 1. Подання заявки		25
1.1	Загальна інформація.....	25
1.2	Кроки для подання заявки.....	25
1.3	Шаблони для використання під час подання заявки	25
1.4	Структура заявки та вимоги до реєстрації.....	26
1.5	Які супровідні документи необхідні для подання заявки?	26
1.6	Вимоги щодо розробки та подання бізнес-плану.....	27
1.7	Інструкції з розробки бізнес-планів	28
1.8	Як отримати доступ до шаблонів бізнес-планів?.....	28
1.9	Як можна отримати підтримку в розробці бізнес-плану?.....	28
1.10	Як залишити відгук або подати скаргу на гарячу лінію під час подання заявки?	28
1.11	Що відбувається після подання заявки через систему ДАР?	28
Етап 2: Оцінка, ухвалення та підписання Інвестиційної грантової угоди.....		28
Крок 1: Первинне опрацювання та відбір заявок.....		28
Крок 2: Розробка бізнес-плану		29
Крок 3: Перевірка бізнес-плану заявників.....		29
Крок 4: Технічна оцінка та рейтинг заявок		29
Крок 5: Перевірка попередньо відібраних заявок		29
Крок 6: Фінальний відбір заявок.....		30
Крок 7: Остаточне затвердження заявок.....		30
Крок 8: Повідомлення про ухвалення гранту.....		30
Крок 9: Підписання Грантових угод		30
Етап 3: Реалізація інвестицій		31

3.1	Що означають відповідні грантові внески?.....	31
	Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька області.....	31
	Дніпропетровська область.....	31
3.2	Як та коли я маю зробити відповідний внесок?	32
3.3	Як я можу отримати технічну/агрономічну підтримку для реалізації моєї інвестиції?	32
3.4	Як я можу придбати актив, зазначений у моєму бізнес-плані та профінансований через інвестиційний грант?.....	32
3.5	Які мої дії після виконання ключового етапу згідно з Інвестиційною грантовою угодою?.....	33
3.6	Як мені подати запит на оплату та скільки часу триватиме процес оплати?.....	33
Етап 4: Моніторинг та оцінка інвестицій.....		33
4.1	Які є види моніторингу?	33
4.2	Як часто відбуваються моніторингові візити та коли вони відбуваються?	33
4.3	Як підготуватись до моніторингових заходів?	33
Частина 4. Типові помилки при реєстрації та подачі заявки		35
7.	Типові помилки під час реєстрації в онлайн-системі	35
8.	Типові помилки на етапі подання заявки та заповнення бізнес-плану.....	35
9.	Типові помилки при складанні бізнес-планів	36
10.	Типові помилки на етапі реалізації інвестиційного проекту.....	37
Частина 5. Відповіді на запитання, що задаються найчастіше.....		39

Основні терміни та аббревіатури:

ММП – Мікро- та малі агропідприємства

РБК – Розпорядник бюджетних коштів

ЕСС – Екологічний та соціальний стандарт

ЄС – Європейський Союз

ФАО – Продовольча та сільськогосподарська організація ООН

ФАО в Україні – Представництво ФАО в Україні

ФАО ПІП – Програма інвестиційної підтримки ФАО

РП – Розділ посібника

НУО - Неурядова організація

ВК – Відбірковий комітет

Держпродспоживслужба – Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

ТЗ – Технічне завдання

ЛДВ – Ланцюжок доданої вартості

Частина 1. Загальна інформація та інструкція для заявників

1. Мета інформаційно-методичного посібника

Метою цього інформаційно-методичного посібника є надання всієї необхідної інформації та рекомендацій потенційним грантоотримувачам для подання заявки на участь у Програмі інвестиційної підтримки ФАО.

Програма інвестиційної підтримки реалізується ФАО в межах проекту «Комплексне, конкурентоспроможне та економічно раціональне створення ланцюжків доданої вартості в сільському, рибному та лісовому господарствах», що фінансується Європейським Союзом (ЄС).

Цей посібник складається з наступних частин:

Частина 1: Загальна інформація та інструкція для заявників

Частина 2: Критерії прийнятності та відбору

Частина 3: Процес подання заявки на грант та реалізації інвестицій

Частина 4: Типові помилки при реєстрації і подачі заявки

Частина 5: Відповіді на запитання, що задаються найчастіше

2. Передумови та обґрунтування Програми інвестиційної підтримки

В Україні до початку війни в лютому 2022 року здатність фермерів, кооперативів, а також мікро- та малих аграрних підприємств здійснювати інвестиції у виробництво та підвищувати продуктивність була серйозно обмежена низкою факторів, а саме: відсутністю сталого доступу до доступного фінансування від офіційних постачальників фінансових послуг; недостатнім доступом до дорадчих послуг, зокрема агрономічних порад та консультацій щодо розвитку бізнесу; обмеженням навичок управління фінансами та бізнесом і, як наслідок, складнощами у забезпеченні стійкого та прибуткового розвитку ланцюжків створення доданої вартості.

Крім того, доступ до офіційних і неофіційних фінансових послуг для цього клієнтського сегмента був критично низьким, оскільки багато постачальників фінансових послуг не мають достатнього досвіду в аграрному секторі, щоб належним чином оцінити потенціал сегмента в контексті розвитку ланцюжків доданої вартості, що призвело до недостатньої спроможності оцінювати та управляти відповідними ризиками; розробляти відповідні продукти та послуги; а також чітко сформулювати економічне обґрунтування. Це призвело до хронічного недоінвестування, що, у свою чергу, є основним стримуючим фактором для розвитку продовольчих ланцюжків доданої вартості.

Війна в Україні загострила ситуацію, створивши середовище, що характеризується численними, складними та накладеними один на одного потрясіннями для агробізнесу, з подальшим серйозним негативним впливом на ланцюжки створення доданої вартості та ланцюжки постачання по всій країні та підвищеним рівнем ризику. Перешкоди в морському експорті та перебої на внутрішніх ринках призвели до того, що багато підприємств не можуть продавати свою продукцію, і в результаті зіткнулися зі значним збільшенням витрат на її зберігання. Оборотний капітал, як правило, вичерпувався на невідкладні витрати, пов'язані з війною, що призвело до значного дефіциту коштів на інвестиції, дослідження та розвиток. Учасники аграрного сектору були змушені працювати в умовах регулярних і тривалих заходів з нормування енергоспоживання та відключень електроенергії через постійні пошкодження енергетичної інфраструктури. Постачальники фінансових послуг посилили вимоги до кредитування, намагаючись зміцнити свій баланс та зменшити додаткові ризики в умовах воєнного часу. Малі виробники та аграрні МСП відчувають на собі основний негативний вплив та мають проблеми з доступом до критично важливого оборотного та інвестиційного капіталу. Інструменти державної політики, спрямовані на підтримку фінансування дрібних власників, хоч і мають позитивний вплив, але не змогли досягти достатнього рівня. Постачальники сільськогосподарських ресурсів, техніки та обладнання посилили умови оплати, що зробило закупівлі ФАО для підтримки інвестицій непрактичними чи неефективними.

Наслідки цих потрясінь є серйозними та зростаючими, як для агробізнесу, так і для сільських громад, в яких цей

бізнес працює. До війни приблизно 17,5 відсотків працездатного населення України було зайнято в сільському господарстві, а це означає, що масштабний занепад діяльності малих та мікро підприємств або загальне скорочення цього сектора спричинить серйозну шкоду економіці та соціальному добробуту України. Необхідні термінові капітальні інвестиції, щоб допомогти виробникам сільськогосподарської продукції адаптуватися до нових умов в Україні, підтримати виробництво, підвищити ефективність та прибутковість і, зрештою, зміцнити національні ланцюжки створення додаткової вартості та ланцюжки постачання.

3. Цілі Програми інвестиційної підтримки ФАО

Основні цілі Програми інвестиційної підтримки ФАО:

- Підтримка малих сільськогосподарських виробників; мікро- та малих сільськогосподарських підприємств; сільськогосподарських кооперативів, які можуть не мати доступу до комерційних джерел фінансування для здійснення інвестицій з метою підтримки виробництва та продуктивності; переробки та доданої вартості; та інших видів діяльності, що безпосередньо пов'язані з дрібним сільським господарством.
- Сприяння сталому розвитку окремих ланцюжків доданої вартості в Україні у спосіб, що є інклюзивним і підтримує малих сільськогосподарських виробників, мікро- та малі агропідприємства.
- Сприяння залученню жінок, молоді та вразливих верств населення в аграрний сектор; впровадженню передових сільськогосподарських практик; кліматично орієнтованого сільського господарства та інших технологій, що сприятимуть підвищенню стійкості, продуктивності та конкурентоспроможності дрібного сільського господарства України.
- З метою забезпечення сталого розвитку, продемонструвати економічну та фінансову життєздатність та банківську спроможність дрібного сільськогосподарського виробництва, переробки та бізнес-моделей на основі ланцюжків створення доданої вартості з метою сприяння переходу від грантових інвестицій до інвестицій на основі комерційного фінансування.

Програма спрямована на досягнення цієї мети через надання відповідним і затвердженим бенефіціарам інвестиційних грантів у формі фінансових переказів на банківські рахунки бенефіціарів; у поєднанні із загальним та галузевим навчанням та наданням консультаційних послуг з агрономії та розвитку бізнесу.

4. Управління Програмою інвестиційної підтримки ФАО

Реалізація Програми інвестиційної підтримки ФАО здійснюється під виключним керівництвом, відповідальністю та підзвітністю ФАО та керується відповідними корпоративними методами роботи.

Програма інвестиційної підтримки ФАО керується виключно положеннями та умовами, викладеними в Посібнику з реалізації грантової програми, який буде у вільному доступі під час запуску грантової схеми.

Усі запити, проблеми, скарги та будь-які інші питання, що виникають у отримувачів допомоги чи інших зацікавлених сторін, або сторін, на яких спрямована Програма, розглядатимуться, оцінюватимуться та вирішуватимуться виключно на основі положень та умов, встановлених в Посібнику з реалізації грантової програми, протягом усього терміну дії Інвестиційної грантової програми. Жоден інший документ, включно з цими рекомендаціями, не замінює положень та умов, визначених в Посібнику з реалізації грантової програми, і в разі розбіжностей між документами переважну силу матимуть положення та умови викладені в Посібнику з реалізації грантової програми.

Програма розроблена таким чином, аби гарантувати, що будь-яка третя сторона або партнери-виконавці, з якими ФАО укладає угоду про підтримку певних заходів, пов'язаних з реалізацією Програми, не матимуть неналежного впливу на оцінку, відбір і присудження заявок. Повноваження щодо ухвалення остаточних рішень належать виключно офіційним особам ФАО.

ФАО вживатиме всіх необхідних заходів для забезпечення відкритого та справедливого доступу до інформації для всіх потенційних учасників Програми інвестиційних грантів, а також надаватиме підтримку протягом усього процесу підготовки заявки.

5. Основні характеристики Програми інвестиційної підтримки ФАО

5.1 Хто може взяти участь у Програмі?

Спеціальні критерії прийнятності були розроблені ФАО, щоб забезпечити ефективний відбір, а також належну, справедливу та прозору оцінку відповідності отримувачів допомоги щодо участі в Програмі. Відбір заявників на участь у Програмі буде оцінюватися за такими критеріями:

- Критерії відповідності
- Загальні та адміністративні критерії
- Галузеві критерії
- Інвестиційні критерії
- Критерії обмеження

Детальну інформацію щодо цих критеріїв можна знайти в Частині 2 цього посібника.

5.2 Як здійснюється оцінка заявок?

Окрім вищезгаданих критеріїв прийнятності, ФАО розробила кількісні та якісні критерії відбору; власну методологію та інструменти оцінювання; багаторівневу структуру прийняття рішень для оцінювання, підрахунку балів, рейтингу та відбору заявок для отримання гранту на конкурсній основі в межах наявних програмних коштів.

Ці критерії покликані забезпечити стандартизований, послідовний, об'єктивний та справедливий механізм оцінки та надання інвестиційних грантів, а також забезпечити належне документування оцінок та доброчесність у прийнятті рішень.

Детальна інформація про критерії відбору та процес оцінювання наведена в Частині 2 цього посібника.

5.3 Які є види інвестиційних грантів?

Програма інвестиційної підтримки ФАО буде реалізована двома грантовими вікнами, які можна вибирати під час подання заявки відповідно до типології заявника:

- Мале грантове вікно спрямоване на фізичних осіб.
- Велике грантове вікно спрямоване на юридичних осіб: мікро-, малих виробників аграрної продукції, зокрема кооперативи та асоціації виробників аграрної продукції з географічними зазначеннями.

Примітка: виробники, які є фізичними особами, не мають права брати участь у великому грантовому вікні, яке суворо зарезервовано для юридичних осіб: мікро-, малих виробників аграрної продукції, зокрема кооперативів та асоціацій виробників аграрної продукції з географічними зазначеннями.

5.4 Які є розміри інвестиційних грантів?

Розмір інвестиційного гранту визначатиметься методологією розрахунку вартості та буде залежати від установлених нижче мінімальних і максимальних розмірів:

- мале грантове вікно: мінімум 41 650 грн (1 000 дол. США) – максимум 416 500 грн (10 000 дол. США);
- велике грантове вікно: мінімум 416 500 грн (10 000 дол. США) - максимум 1 041 250 грн (25 000 дол. США).

5.5 Як вираховується вартість інвестиційного гранту?

Вартість гранту визначається в кожному конкретному випадку окремо з урахуванням:

- суми, яку запитує потенційний грантоотримувач у своїй заявці;
- оцінки та перевірки бізнес-плану отримувача допомоги;
- перевірки вартості інвестиційних статей на основі дослідження ринку, проведеного ФАО;
- мінімального та максимального розміру гранту, встановленого відповідно до розділу 5.4.

5.6 Як виплачуються інвестиційні гранти?

Інвестиційні гранти виплачуються відповідно до індивідуального графіка виплат, який визначається на основі (1) оцінки повної заявки; (2) загального розміру запитуваного гранту та грантового вікна (малий грант або великий грант); та (3) індивідуального балу оцінки ризиків на основі методології оцінки ризиків, розробленої

ФАО.

Індивідуальний графік виплат може відрізнятись між заявниками; він може включати авансові платежі, а також платежі на основі реалізованих етапів Інвестиційної програми або комбінацію обох; він узгоджується з грантоотримувачем та вноситься до інвестиційної грантової угоди, яку кожен грантоотримувач повинен підписати, як зазначено в розділі 5.13 нижче.

Інвестиційні гранти виплачуватимуться в гривнях (€) за чинним обмінним курсом ООН, що діяв на момент затвердження умов даного циклу Програми.

Бізнес-плани, що визначають вартість інвестиції, повинні бути розроблені з використанням гривні (€). Після затвердження вартості інвестицій грантоотримувачі не мають права на отримання додаткових коштів внаслідок знецінення гривні щодо долара між моментом подачі заявки та виплатою.

5.7 Чи є вимоги щодо співфінансування?

Обов'язковою умовою участі в Програмі інвестиційних грантів є співфінансування інвестицій кожним заявником. У тексті Програми та у відповідній документації ця вимога щодо співфінансування називається «власний внесок», який становить певний відсоток від загальної вартості інвестиційного проєкту.

5.8 Чи є вимоги щодо розробки бізнес-плану?

Розробка та подання бізнес-планів є необхідною вимогою для всіх заявок. Заявки, які не містять бізнес-планів, або містять бізнес-плани, які вважаються такими, що не відповідають вимогам якості, не будуть прийнятні для отримання інвестиційного гранту.

Для того, щоб забезпечити належну якість поданих бізнес-планів, ФАО підготувала шаблони для розробки бізнес-планів, і всі заявники, яким потрібна підтримка протягом написання бізнес-планів, зможуть скористатися такою допомогою.

5.9 Чи є вимоги щодо реєстрації?

Для участі в Програмі інвестиційних грантів усі без винятку заявники мають бути зареєстровані в Державному аграрному реєстрі (ДАР) на момент подання заявки. Подати заявку на грант можна виключно через платформу Державного аграрного реєстру <https://dar.gov.ua>, заявки надіслані іншим способом будуть вважатися недійсними.

Реєстрація в ДАР є швидкою і зручною. Якщо під час процесу реєстрації заявникам потрібна допомога, вони можуть звернутись на спеціальну створену для таких потреб гарячу лінію за номерами телефонів: 044 3399215, 044 2245933 або на електронну адресу support@dar.gov.ua.

5.10 Як здійснюється оцінювання заявок та присудження грантів?

Присудження інвестиційних грантів проводиться на конкурсній основі; до уваги беруться визначені кількісні та якісні критерії відбору та підрахунок балів, а також оцінка (1) заявки, поданої та підписаної в ДАР; (2) бізнес-плану; (3) підтверджуючих документів, поданих заявником через ДАР.

Заявки перевірятимуться на прийнятність, оцінюватимуться відповідно до критеріїв відбору, розподілятимуться на основі отриманих балів і, зрештою, будуть відібрані Відбірковим комітетом, створеним у межах Програми. Детальну інформацію про критерії прийнятності та відбору можна знайти в розділі 2 цього посібника.

З метою забезпечення справедливості, прозорості та цілісності процесу оцінювання та присудження грантів було створено трирівневий орган оцінювання:

Комітет з технічної перевірки відповідає за:

- приймання заявок;
- перевірку заявок на відповідність критеріям прийнятності;
- оцінювання заявок та виставлення балів згідно з критеріями відбору;
- визначення суми гранту;

- складання попереднього рейтингового списку заявок для подальшого розгляду Відбірковим комітетом;
- перевірку всіх заявників з попередньо списку заявок для подальшого розгляду;
- надання безпосередньої допомоги грантоотримувачам протягом усього процесу подання заявок.

Відбірковий комітет відповідає за:

- перегляд рейтингового та перевіреного списку потенційних грантоотримувачів, а також суми грантів, підготовлених командою грантових аналітиків;
- перевірку дотримання критеріїв прийнятності, критеріїв відбору та методології розрахунку суми гранту (з урахуванням дослідження ринку для визначення вартості одиниці продукції);
- відбір отримувачів допомоги та надання рекомендацій щодо надання гранту.

Розпорядник бюджетних коштів Програми ФАО відповідає за:

- Кінцевий перегляд, затвердження рекомендацій та здійснення платежу

5.11 Як проводиться моніторинг інвестицій?

ФАО створила надійну та послідовну систему моніторингу для забезпечення дотримання умов інвестиційних грантових угод, реалізації проєктів відповідно до інвестиційних планів і надання отримувачам грантів належної підтримки, що дозволяє забезпечити ефективність та успішність інвестицій.

Моніторингові заходи можуть бути запланованими або позаплановими та передбачають низку інструментів, зокрема робочі візити співробітників ФАО та/або партнерів-виконавців, з якими ФАО уклала контракти; віддалений моніторинг за допомогою технологій мобільного зв'язку; та інші відповідні методи. Добросовісне сприяння цим заходам моніторингу є неухильною вимогою для участі в Програмі.

5.12 Чи необхідно брати участь у тренінгах у межах Програми інвестиційної підтримки ФАО?

Щоб взяти участь у Програмі інвестиційної підтримки, усі заявники повинні взяти участь у (а) загальних та (б) галузевих навчальних заходах. Розклад цих тренінгів буде визначений в навчальних планах отримувачів допомоги у межах програми та наданий всім учасникам.

5.13 Чи необхідно підписувати договір для участі в Програмі інвестиційної підтримки ФАО?

Усі грантоотримувачі повинні підписати з ФАО Інвестиційні грантові угоди, які є юридично обов'язковими контрактами, що визначають умови участі та отримання фінансових переказів від ФАО. Без підписання Інвестиційної грантової угоди грантоотримувачі не мають права брати участь у Програмі інвестиційної підтримки ФАО.

Детальну інформацію про Інвестиційні грантові угоди можна знайти в частині 3 цього посібника.

5.14 Як можна отримати підтримку протягом усього процесу подання заявки?

- Для підтримки заявників створено спеціальну службу підтримки під керівництвом грантових аналітиків, з якими можна зв'язатися:
  - за номерами: +380 50 8326580, +380 50 8326603, +380 95 0393018, +380 50 8326599;
  - за допомогою месенджерів (Viber, Telegram, Whatsapp) за номерами +380 50 832 6580, +380 50 832 6603, +380 95 039 3018, +380 50 832 6599;
  - електронною поштою ua-grants@fao.org.
- Уся відповідна інформація буде поширена під час інформаційної, ознайомчої та навчальної кампанії перед початком усіх грантових етапів, а також опублікована на відповідних вебсайтах.

5.15 Як залишити відгук або подати скаргу?

Заявники та інші зацікавлені сторони зможуть залишити відгуки та/або скарги протягом усього терміну реалізації проєкту через декілька каналів, зокрема:

- за номерами: +380 68 3180943 та +380 99 0907582;
- електронною поштою: ua-feedback@fao.org;

У ширшому розумінні, будь-яка особа, група осіб або представник особи чи групи, які не є безпосередніми

отримувачами інвестиційного гранту, але в інший спосіб відчувають вплив процесу реалізації інструменту інвестиційного гранту, можуть залишити скаргу за вказаними вище гарячими лініями та електронною поштою.

5.16 Яку документацію ФАО зберігає впродовж Програми?

Програма інвестиційної підтримки ФАО буде вести ретельний, повний аудиторський облік усіх документів, повідомлень, процесів тощо, що стосуються надання гранту для кожного грантоотримувача. Ці матеріали є основою, згідно з якою ФАО здійснює фінансові виплати, і, таким чином, відповідають еквівалентному стандарту фінансової супровідної документації. Цей ретельний протокол документації був розроблений з метою забезпечення прозорого, чіткого задокументованого процесу відбору та присудження грантів, забезпечення цілісності Програми, а також з метою підтримки вирішення будь-яких суперечок, що виникають під час реалізації Програми.

5.17 Які існують податкові зобов'язання від отримання інвестиційного гранту від ФАО?

Наразі, за винятком тимчасово переміщених осіб, для грантоотримувачів не передбачено жодних податкових пільг, а це означає, що інвестиційні гранти, отримані від ФАО, можуть оподатковуватись відповідно до національного податкового законодавства за ставками, встановленими національними податковими органами. (Детальнішу інформацію можна знайти та/або запитати на сайті <https://tax.gov.ua> або за телефоном гарячої лінії Державної податкової служби України 0 800 501 007).

Будь-які податкові питання та податкові зобов'язання, пов'язані з участю в Програмі інвестиційних грантів, є виключною відповідальністю грантоотримувачів. ФАО не несе відповідальності за будь-які податкові зобов'язання, які виникають в результаті отримання інвестиційних грантів та/або будь-якого іншого виду нефінансової підтримки в межах Програми інвестиційних грантів. ФАО не має можливості допомагати у з'ясуванні або сприянні врегулюванню будь-яких податкових зобов'язань з відповідними національними органами влади.

Відповідно до ст. 165.1.56 Податкового кодексу України, тимчасово переміщені особи можуть скористатися правом на звільнення від сплати податків. Отримувачі допомоги, які можуть підпадати під цю категорію, несуть повну відповідальність у питанні визначення того, чи мають вони право на таке звільнення, а також за виконання всіх пов'язаних з цим адміністративних та інших вимог, встановлених національними органами влади, щоб скористатися цим звільненням від оподаткування.

5.18 Чи може тимчасово переміщена особа подавати заявку на отримання інвестиційного гранту від ФАО?

Так. Серед критеріїв Програми є географічне розташування земельної ділянки, але немає жодних вимог щодо адреси реєстрації заявника. Заявки від тимчасово переміщених осіб отримують додаткові бали під час процесу оцінювання.

5.19 Чи можна отримати повторний грант?

У цьому розділі представлено методологію включення бенефіціарів першого грантового циклу до третього. Такий підхід забезпечує баланс між підтримкою успішних ініціатив, що вже були реалізовані, та наданням можливостей для нових учасників. Це дозволяє зберігати прозорість процесу та сприяє сталому розвитку проєктів.

Залучення попередніх бенефіціарів має на меті:

1. Подальшу підтримку успішних бенефіціарів, які продемонстрували вимірюваний позитивний вплив.
2. Розвиток визначених ланцюгів доданої вартості шляхом додаткових інвестицій, спрямованих на демонстрацію та поширення ефективних сільськогосподарських практик.
3. Мотивацію фермерів не лише покладатися на грантові кошти, але й залучати фінансову підтримку від фінансових установ, таких як банки та небанківські організації, за умови, що бенефіціари надаватимуть власний внесок не менше 50% у вигляді кредиту.

Нарахування балів та розподіл бюджету

- Єдині критерії оцінювання: Оцінювання здійснюватиметься за єдиними критеріями, які будуть

застосовані як до нових заявників, так і до попередніх бенефіціарів.

- Розподіл бюджету: Для повторних грантів передбачено максимальний ліміт у 20% від загального обсягу фінансування, що дозволить зарезервувати більшу частину ресурсів для нових бенефіціарів.

Критерії відповідності та обмеження

- Фізичні особи, які не є зареєстрованими суб'єктами господарювання, не мають права на повторні гранти. Заявники повинні бути зареєстрованими суб'єктами господарювання та проводити діяльність в Україні у вигляді кооперативу, неурядової організації/об'єднання (лише для об'єднань виробників ГЗ), фермерського господарства, сімейного фермерського господарства, фізичної особи підприємця, товариства з обмеженою відповідальністю, приватного підприємства.
- Заявник повинен повністю реалізувати попередній інвестиційний проєкт, а саме: подано остаточний звіт, ФАО отримала підтвердження про те, що постачальник обладнання отримав остаточний платіж, а через 6 місяців заявник був перевірений за допомогою моніторингового візиту на місці та отримав позитивний висновок у звіті про те, що інвестиційний грант було успішно реалізовано. Вважається, що заявник отримав грант від ФАО в першому та другому циклі та подає заявку на третій цикл, якщо та сама фізична/юридична особа може вважатися прямим чи опосередкованим бенефіціаром гранту в будь-якому циклі, незалежно від того, через яку юридичну чи фізичну особу заявки подано.
- Внесок не менше 50% від вартості інвестиційного проєкту, отриманий виключно через кредит від фінансової установи.
- Повторні гранти надаються лише один раз.

Сума гранту та відповідні внески

- Максимальна сума гранту — 1 041 250 гривень.
- Обов'язковий мінімум 50% власного внеску від бенефіціарів, отриманого виключно від фінансових установ, що сприяє формуванню фінансової дисципліни та розширенню доступу до фінансування.

Оцінка результатів реалізації інвестиційного проєкту в першому грантовому циклі

Оцінка результатів реалізації інвестиційного проєкту в першому грантовому циклі є обов'язковою умовою для участі в третьому циклі. Вона буде зосереджена на:

- Продемонстрованому впливі, включаючи збільшення прибутку та продуктивності (мінімум на 20%).
- Відповідності визначеним показникам, оціненим за допомогою кількісних даних та якісного зворотного зв'язку, зібраного відділом моніторингу та оцінки.

Методологія повторних грантових заявок

1. Оновлені бізнес-плани:

Бенефіціари повинні продемонструвати, як новий грант доповнює перший, підтримує подальший сталий розвиток бізнесу бенефіціара та узгоджується зі стратегічними цілями.

2. Фінансові докази:

- Підтвердження схвалення видачі кредитних коштів для власного внеску є обов'язковим.
- Фінансова звітність з першого гранту буде перевірятись за наявності.

3. Моніторинг на місці та дистанційний моніторинг:

Усі повторні гранти підлягають моніторингу для забезпечення уникнення дублювання раніше фінансованих заходів, а також для підтвердження того, як грант допоможе бенефіціарам вийти на нові ринки, впроваджувати інноваційні практики або сприятиме утворенню доданої вартості до продукції чи послуг.

4. Нові інвестиції:

Інвестиційні пропозиції не повинні повторювати чи дублювати раніше фінансовані заходи, а повинні бути спрямовані на:

- Розширення нових ринків збуту.
- Впровадження інновацій та належних сільськогосподарських практик.
- Масштабування діяльності на основі досягнутого успіху.

5. Прозорість та комунікація:

Повторні гранти повинні забезпечити високий рівень поширення результатів:

- Результати інвестиційних проєктів та історії успіху будуть публічно оприлюднені через офіційні канали ФАО в Україні в соціальних мережах.
- Оновлення щодо реалізації проєктів буде регулярно публікуватися через канали ФАО в соціальних мережах і через прес-релізи.

Частина 2. Критерії прийнятності та відбору

ФАО розробила низку критеріїв для того, щоб (а) забезпечити прийняття ефективних, справедливих та прозорих рішень щодо включення або виключення потенційних отримувачів допомоги; (б) гарантувати, що цільова спрямованість сприяє досягненню заявлених цілей проєктів; (в) гарантувати, що інвестиції, які підтримуються програмою, мають достатню ймовірність економічної, фінансової та технічної доцільності.

Відповідно, прийнятність вимогам та участь заявників буде проходити перевірку та оцінюватися за такими типами критеріїв:

- Критерії відповідності
- Загальні та адміністративні критерії
- Галузеві критерії
- Інвестиційні критерії
- Критерії виключення та відмови

Ці критерії детально описані нижче.

1. Критерії відповідності

Типологія та організаційно-правова форма грантоотримувача

Програма спеціально розроблена для підтримки мікро- та малих виробників аграрної продукції, а також мікро- та малих підприємства таких організаційно-правових форм:

- фермерські господарства;
- сімейні фермерські господарства;
- особисті селянські господарства;
- фізичні особи-підприємці;
- сільськогосподарські кооперативи;
- об'єднання (колективний орган), які відповідають вимогам грантової програми, що здійснюють управління географічним зазначенням у правовій формі неурядової організації або громадської спілки;
- товариства з обмеженою відповідальністю;
- приватні підприємства;
- незареєстровані мікро-, малі виробники аграрної продукції, (фізичні особи, особисті селянські господарства), які зареєструвались в Державному аграрному реєстрі (ДАР).

Географічне охоплення:

Програма надаватиме виключну підтримку інвестиціям, які будуть реалізовуватись в таких областях України:

- Львівська область;
- Закарпатська область;
- Івано-Франківська область;
- Чернівецька область;
- окремі райони Дніпропетровської області, а саме: Синельниківський, Новомосковський, Дніпровський, Кам'янський – без обмежень, та частини Нікопольського та Криворізького районів, які розташовані на відстані не ближче 20 км від лінії фронту на дату подання заявки;

Примітка. *Інвестиційні заявки, які будуть реалізовані за межами адміністративних кордонів вищезазначених областей, а у випадку Дніпропетровської області – за межами адміністративних кордонів конкретних районів, не розглядатимуться.*

Галузеве охоплення:

Програма буде зосереджена виключно на підтримці заявників, які відповідають критеріям відбору, і які працюють і пропонують інвестиції у визначених ланцюжках доданої вартості в таких областях України:

Львівська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Виробництво та переробка молока
- Недеревні продукти лісу

Івано-Франківська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Недеревні продукти лісу
- Гуцульська овечі бриндзя, НМП
- Гуцульська коров'яча бриндзя, НМП

Закарпатська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Недеревні продукти лісу
- Закарпатський мед, ГЗ
- Закарпатське вино
- Гуцульська овечі бриндзя, НМП
- Гуцульська коров'яча бриндзя, НМП

Чернівецька область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Недеревні продукти лісу
- Гуцульська овечі бриндзя, НМП
- Гуцульська коров'яча бриндзя, НМП

Дніпропетровська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Виробництво та переробка молока

Примітки. Заявники, що пропонують інвестиції, які виходять за межі вищезазначених ланцюжків доданої вартості або вважаються мінімально релевантними для цих ланцюжків доданої вартості, не розглядатимуться.

Для інвестиційних грантів, що підтримують ланцюжки створення доданої вартості з географічними зазначеннями, будуть використовуватися такі робочі визначення під час впровадження Програми: географічне зазначення (ГЗ), найменування місця походження (НМП).

2. Загальні та адміністративні критерії

Заявники, які є фізичними особами, на час подачі заявки повинні:

- Бути зареєстрованими в Державному аграрному реєстрі.
- Бути повнолітньою особою.
- Мати громадянство України та не мати громадянства інших держав.
- Бути готовим надати відповідну підтверджуючу документацію, необхідну для участі в програмі.
- Мати дійсний паспорт та ідентифікаційний код громадянина/громадянки України.
- Мати відкритий банківський рахунок відповідно до статуту заявника (фізична особа, ФОП, юридична особа).
- Бути готовим надати доступ до земельних ділянок та інших об'єктів з метою перевірки.
- Бути готовим надати підтверджуючі фотографії з географічними мітками для заходів віддаленого моніторингу.
- Не бути банкрутом.
- Не мати судимостей, незнятих та непогашених на дату подання заявки.
- Надати докази забезпечення внесення власного внеску для успішної реалізації проєкту.
- Дотримуватись високих етичних стандартів ведення бізнесу, включаючи прозорість ділових відносин, розкриття будь-яких фактичних або передбачуваних конфліктів інтересів, ведення обліку діяльності господарства.
- Не мати невиконаних зобов'язань перед іншими програмами допомоги.
- Не бути близьким родичем (дружиною, чоловіком, дітьми, батьками, братами чи сестрами), бізнес-

партнером, персоналом імплементаційного партнера для особи, яка працює в ФАО.

- Вжити необхідних запобіжних заходів для уникнення будь-якого конфлікту інтересів і негайно інформувати ФАО про будь-яку ситуацію, що становить або може спричинити конфлікт інтересів (включаючи ситуації, у яких задіяний персонал ФАО, будь-яка фізична або юридична особа, яка бере участь у процесі надання грантів - подання заявки, технічний розгляд, відбір, моніторинг, оплата тощо – або персонал виконавчого партнера ФАО, який має будь-яку зацікавленість у діяльності заявника).
- Не мати пов'язаних підприємств, через наявність яких заявник не вважатиметься мікро-, малим підприємством.
- Не мати активних судових чи виконавчих проваджень, через які заявник може бути зобов'язаний сплатити суму, що перевищує 20% суми гранту.

Заявники, які є фізичними особами-підприємцями та юридичними особами, повинні:

- Бути зареєстрованими в Державному аграрному реєстрі.
- Бути зареєстрованим суб'єктом господарювання та мати головний офіс в Україні, відповідно до чинного законодавства.
- Мати банківський рахунок на ім'я юридичної особи чи ФОП, яка подає заявку.
- Бути готовим надати відповідну підтверджуючу документацію необхідну для участі в програмі.
- Надати доступ до земельних ділянок та інших об'єктів з метою перевірки.
- Надати підтверджуючі фотографії з географічними мітками для заходів віддаленого моніторингу.
- Бути підприємством, яке належить до мікро- або малого підприємництва, що визначається статтею 55 Господарського кодексу України¹.
- Надати докази забезпечення внесення власного внеску для успішної реалізації проекту.
- Не мати банкрутства чи процесу ліквідації підприємства.
- Не мати незнятих або непогашених судимостей в заявника чи керівника підприємства або кримінальних проваджень щодо підприємства.
- Дотримуватись високих етичних стандартів ведення бізнесу, включаючи прозорість ділових відносин, розкриття будь-яких фактичних або передбачуваних конфліктів інтересів, ведення обліку діяльності господарства;
- Не мати невиконаних зобов'язань перед іншими програмами допомоги.
- Не бути близьким родичем (дружиною, чоловіком, дітьми, батьками, братами чи сестрами), бізнес-партнером, персоналом імплементаційного партнера для особи, яка працює в ФАО.
- Вжити необхідних запобіжних заходів для уникнення будь-якого конфлікту інтересів і негайно інформувати ФАО про будь-яку ситуацію, що становить або може спричинити конфлікт інтересів (включаючи ситуації, у яких задіяний персонал ФАО, будь-яка фізична або юридична особа, яка бере участь у процесі надання грантів – подання заявки, технічний розгляд, відбір, моніторинг, оплата тощо – або персонал виконавчого партнера ФАО, який має будь-яку зацікавленість у діяльності заявника).
- Не мати пов'язаних підприємств, через наявність яких заявник не вважатиметься мікро-, малим підприємством.
- Не мати активних судових чи виконавчих проваджень, через які заявник може бути зобов'язаний сплатити суму, що перевищує 20% суми гранту.

Додатково для кооперативів:

- Бути зареєстрованим та здійснювати господарську діяльність відповідно до положень закону України про сільськогосподарську кооперацію 819-ІХ.
- Дотримуватись кооперативних принципів та цінностей, визначених міжнародним кооперативним альянсом, рекомендацією МОП №193 та законом України про сільськогосподарську кооперацію 819-ІХ.

Додатково для заявників, які брали участь в першому циклі Грантової програми:

- Обов'язкова реєстрація суб'єкта господарювання.
- Повна реалізація попереднього проекту. (Повністю реалізованим вважається проект за умови, якщо ФАО

---

¹ Україна узгодила визначення мікро-, малого підприємництва (ММП) з визначенням ММП ЄС та згідно статті 55 Господарського кодексу України, офіційної статистики України, Національного банку України (НБУ) існує лише 2 критерія, що використовуються для визначення підприємництва як ММП, а саме розмір річної виручки та кількість найманих працівників. До мікро підприємства відноситься підприємство з виручкою до 2 мільйонів євро та працевлаштуванням до 10 працівників, до малого з виручкою до 8 мільйонів євро та працевлаштуванням до 50 працівників.

отримала підтвердження про те, що грантоотримувач повністю розрахувався з постачальником за обладнання, після терміну реалізації проекту пройшло 6 місяців і він пройшов перевірку за допомогою моніторингового візиту ФАО та отримав позитивний висновок у звіті).

- Забезпечення власного внеску виключно кредитними коштами (банківський кредит/кредитна спілка/інша фінансова установа) у розмірі не менше 50% від загальної вартості проекту.

3. Галузеві критерії

3.1 Ягідництво

- Виробники, які вирощують ягоди у відкритому ґрунті та мають від 1 га і максимум до 20 га насаджень ягідника на дату подання заявки.
- Виробники, які вирощують ягоди у закритому ґрунті та мають мінімум 0,3 га і максимум 5 га насаджень ягідника у теплицях або пластикових тунелях на час подачі заявки.
- Загальна площа земельних ділянок, які є у власності чи оренді господарства, не повинна перевищувати 30 га (окрім переробників).
- Переробники ягід від 20 тонн на рік, які виробляють джеми, пастилу, безалкогольні напої, сиропи, мармелад, сухофрукти тощо, за виключенням заморозки.
- Реєстрація в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

3.2 Овочівництво

- Виробники, які вирощують овочі в закритому ґрунті від 0,3 га до 2 га.
- Виробники, які вирощують овочі у відкритому ґрунті від 3 га до 40 га.
- Виробники овочів в закритому ґрунті від 0,3 га до 2 га та у відкритому ґрунті до 40 га.
- Загальна площа земельних ділянок, які є у власності або оренді господарства, не перевищує 50 га (окрім переробників).
- Переробники овочів з існуючими переробними потужностями, що мають виручку до 2 мільйонів євро та працевлаштовують до 10 найманих працівників.
- Виробництво овочів є основним напрямком діяльності господарства.
- Безперервний досвід виробництва овочів протягом останніх 3 років.
- Реєстрація в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

3.3 Аквакультура

- Аквакультура є одним із основних видів економічної діяльності підприємства.
- Площа водного дзеркала не перевищує 150 га.
- Виробники аквакультури, які мають чинний договір оренди ставка ще мінімум на 3 роки або є власниками землі, на якій розташований об'єкт.
- Безперервний досвід діяльності в аквакультурі впродовж останніх 3 років (окрім виробників Дніпропетровської області України).

3.4 Виробництво та переробка молока

- Обов'язкова реєстрація суб'єкта господарювання.
- Виробники сирого молока, які утримують від 10 до 100 голів ВРХ або від 50 до 500 голів овець або кіз. Для виробників сирого молока окремих районів Дніпропетровської області - від 5 до 100 голів ВРХ або від 50 до 500 овець, або кіз. Всі тварини в господарстві зареєстровані в Єдиному державному реєстрі тварин та усі тварини ідентифіковані за допомогою бирок, прикріплених до обох вух²
- Заготівельники сирого молока, які належать до мікро- або малого підприємництва, що визначається

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-17#Text>; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0166-18#Text> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-18#Text>

статтею 55 Господарського кодексу України³

- Молокопереробні підприємства, які виробляють понад 1 000 літрів або 1 000 кг продукції в середньому на тиждень протягом року, мають експлуатаційний дозвіл та які належать до мікро- або малого підприємництва, що визначається статтею 55 Господарського кодексу України.
- Реєстрація в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.
- Виробники, які беруть участь у програмі контролю сирого молока "Молочний модуль" (додаткова перевага).

3.5 Виробництво Гуцульської овечої бриндзи

- Виробники овечої бриндзи, які мають у власності 20 і більше голів овець.
- Входять до асоціації виробників гуцульської овечої бриндзи.
- Полонинські господарства⁴, які мають договір оренди або дозвіл на випас тварин на висоті від 700 метрів над рівнем моря, виданий відповідним органом (сільською радою, лісництвом, нацпарком, заповідником тощо).
- Сертифіковані виробники Гуцульської овечої бриндзи з ГЗ.
- Виробники овечої бриндзи, які мають намір пройти контроль та отримати сертифікацію на виробництво Гуцульської овечої бриндзи з ГЗ протягом наступних 12 місяців.
- Члени Асоціації виробників традиційних карпатських високогірних сирів.

3.6 Виробництво Гуцульської коров'ячої бриндзи

- Виробники коров'ячої бриндзи, які мають у власності 5 корів і більше.
- Входять до асоціації виробників гуцульської коров'ячої бриндзи.
- Полонинські господарства⁴, які мають договір оренди або дозвіл на випас худоби на висоті від 700 метрів над рівнем моря, виданий відповідним органом (сільською радою, лісництвом, нацпарком, заповідником тощо).
- Члени Асоціації карпатських ватагів або ті, хто отримав дозвіл на виробництво гуцульської коров'ячої бриндзи із НМП.
- Виробники коров'ячої бриндзи, які мають намір пройти контроль та отримати сертифікацію на виробництво Гуцульської коров'ячої бриндзи з ГЗ протягом наступних 12 місяців.
- Реєстрація потужностей в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

3.7 Виробництво ГЗ Мед Закарпаття

- Пасічники, які мають не менше 50 бджолосімей.
- Пасічники, які мають не менше 20 бджолосімей в господарстві, яке знаходиться в гірській місцевості
- Виробники меду на Закарпатті, які мають намір виробляти закарпатський мед та продукти бджільництва з доданою вартістю на основі стандартів захищеного географічного зазначення (ГЗ).
- Пасічники, які займаються розведенням місцевої породи – карпатська бджола (*Apis mellifera carpatica*).
- Виробники меду, які мають намір пройти сертифікацію та стати виробником закарпатського меду з ГЗ .
- Члени Асоціації пасічників «Срібний край».
- Реєстрація в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

3.8 Виноробство

- Виробники вина, які обробляють виноградники площею не менше 1 га й не більше 20 га
- Виробники вина, які закупають та переробляють місцеві технічні сорти винограду на вино, який зібраний з виноградників у Закарпатській області.
- Виробники вина, які виробляють не більше 10 000 декалітрів вина на рік.

³ Україна узгодила визначення мікро-, малого підприємництва (ММП) з визначенням ММП ЄС та згідно статті 55 Господарського кодексу України, офіційної статистики України, Національного банку України (НБУ) існує лише 2 критерія, що використовуються для визначення підприємництва як ММП, а саме розмір річної виручки та кількість найманих працівників. До мікро підприємства відноситься підприємство з виручкою до 2 мільйонів євро та працевлаштуванням до 10 працівників, до малого з виручкою до 8 мільйонів євро та працевлаштуванням до 50 працівників.

⁴ Високогірні господарства, де випас тварин відбувається з травня по вересень.

- Виробники вина, які мають намір виробляти Закарпатські вина із захищеним географічним зазначенням (ГЗ).

3.9 Недеревні продукти лісу

- Господарства, які розташовані в цільових областях програми (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська або Чернівецька області) і які проводять заготівлю й переробку дикорослих грибів, ягід, горіхів, березового соку, живиці, лікарської сировини та інших другорядних недеревних ресурсів лісу
- Обов'язкова наявність лісового квитка на заготівлю недеревних ресурсів лісу, виданого для Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської або Чернівецької областей у період з 2022 до 2024 років.
- Обов'язкова реєстрація суб'єкта господарювання.
- У випадку вирощування дикорослих медичних і ароматичних трав, наявність документів на володіння чи оренду земельної ділянки.
- Безперервний досвід у заготівлі й переробці дикоросів впродовж останніх 3 років.

4. Типи інвестицій та критерії інвестування

Вся інвестиційна діяльність, що фінансується Програмою, повинна відповідати таким умовам:

- Вони фінансують майбутні, додаткові інвестиції (а не минулі або частково завершені інвестиції) і мають створювати позитивну цінність для однієї чи кількох цільових областей.
- Запропонована інвестиція реалізовується протягом періоду, що не перевищує одного року з дати підписання Грантової угоди та максимум за 3 місяці до закриття проєкту.

4.1 Інвестиції, які відповідають критеріям фінансування для ягідництва, овочівництва та аквакультури:

- Інвестиції в активи, які сприяють впровадженню належної сільськогосподарської практики; ринково-орієнтованих моделей виробництва, а також кліматично-орієнтованих сільськогосподарських практик, включаючи спеціальну техніку та обладнання, теплиці тощо.
- Інвестиції в активи для післязбиральних потужностей та надання послуг для більш ефективної переробки, охолодження, пакування, брендуння, зберігання, агрегації, логістики та трансформації для збільшення доданої вартості, наприклад, обладнання для післязбиральної та харчової переробки, холодильні камери та транспортні засоби (наприклад, рефрижератори).
- Інвестиції в активи, які посилюють спроможність кооперативів у наданні внутрішньогосподарських послуг, таких як колективна закупівля ресурсів і збут продукції, послуги з механізації, передача знань і технологій тощо.

4.2 Інвестиції, які відповідають критеріям фінансування для виробництва гуцульської овечої бриндзи та гуцульської коров'ячої бриндзи, виноробства та виробництва меду:

- Інвестиції в активи, які сприяють запровадженню належних сільськогосподарських практик; ринково-орієнтованих моделей виробництва, доробки та/або створення доданої вартості; а також кліматично-орієнтованих сільськогосподарських практик.
- Інвестиції в послуги (включаючи сертифікацію), які сприяють впровадженню ринково-орієнтованих ініціатив, таких як географічні зазначення в цільових ланцюжках створення додаткової вартості.
- Інвестиції в активи, які посилюють спроможність асоціацій ГЗ у наданні послуг своїм членам, таких як колективна закупівля ресурсів і збут продукції, послуги з механізації, передача знань і технологій, організація внутрішнього контролю ГЗ тощо.

Усі витрати на доставку, установку та інші адміністративні витрати, необхідні для введення активу чи послуги в робоче використання, розраховуватимуться як частина загальних інвестиційних витрат і, отже, підлягатимуть встановленим грантовим мемам.

4.3 Інвестиції не фінансуються Програмою інвестиційної підтримки ФАО, якщо вони використовуються:

- Для фінансування поточних або додаткових витрат, пов'язаних з оборотним капіталом, на відміну від витрат, пов'язаних з інвестиціями.
- Для здійснення ретроактивних платежів за витрати, здійснені до дати підписання грантової угоди.
- Для закупівлі обладнання, що використовується прямо або опосередковано для виробництва алкоголю

або будь-яких речовин пов'язаних з ним, що підлягають контролю, за винятком виноробства.

- Для закупівлі транспортних засобів, які не є особливо необхідними для виконання інвестиційних планів (включаючи адаптовані пікапи), і де використання транспортного засобу очевидно не пов'язане безпосередньо з виконанням інвестиційних планів, а з будь-якими іншими професійними та/або приватними цілями.
- Для купівлі, оренди або лізингу землі чи будівель.
- Для придбання вживаного або відремонтованого обладнання або обладнання, не пов'язаного з реалізацією інвестицій.
- Для обслуговування поточних або очікуваних зобов'язань (що не стосуються безпосередньо самих інвестицій), таких як борги або банківські витрати, податки, штрафи чи пені.
- Для закупівлі генетично модифікованих організмів, насіння або інвазивних видів.
- Для виконання останніх етапів частково завершених інвестицій, ініційованих до подання заявки та надання грантів.
- Якщо інвестиції призводять до шкідливих чи експлуатаційних форм праці та порушують основні принципи недискримінації, рівних можливостей, охорони праці та здоров'я та/або які діють всупереч запобіганню експлуатації дитячої праці згідно з чинним національним законодавством про зайнятість та працю та Екологічними та соціальними стандартами⁵ (ЕСС) ФАО.
- Якщо інвестиції мають негативний вплив на навколишнє середовище та використання природних ресурсів та/або не містить чіткого аналізу екологічних ризиків і заходів щодо їх зменшення відповідно до чинних національних норм та правил.
- Якщо ціна окремого об'єкта інвестування становить менше 200 доларів США, за винятком вуликів.
- Для купівлі обладнання, яке не є необхідним для виконання інвестиційних планів.
- Для купівлі обладнання, яке не входить до переліку прийнятних інвестицій у ланцюг вартості.
- Запитуваний перелік обладнання перевищує те, що розумно потрібно для досягнення максимум двох пріоритетних цілей розвитку бізнесу.

Пріоритети інвестицій в розрізі ланцюгів вартості подані нижче.

Категорії прийнятних інвестицій	
ЯГІДНИЦТВО	
1	Теплиці
2	Системи фертигації
3	Системи поливу
4	Холодильне обладнання
5	Оприскувачі
6	Техніка для збору врожаю
7	Сонячні електростанції/обладнання для виробництва електроенергії, обладнане акумуляторами, з обґрунтуванням вибору потужності та виключно для забезпечення безперервних технологічних процесів.
8	Обладнання для підвищення безпечності харчових продуктів
9	Обладнання для лабораторій
10	Обладнання для переробки
11	Саджанці закуплені в сертифікованому розсаднику
ОВОЧІВНИЦТВО	
1	Сільськогосподарська техніка та навісне обладнання
2	Теплиці
3	Системи фертигації
4	Системи поливу
5	Холодильне обладнання

⁵ ЕСС Гідна праця, ФАО, 2015: Посібник з екологічного та соціального менеджменту

6	Обприскувачі
7	Техніка для збору врожаю
8	Сонячні електростанції/обладнання для виробництва електроенергії, обладнане акумуляторами, з обґрунтуванням вибору потужності та виключно для забезпечення безперервних технологічних процесів.
9	Обладнання для зберігання продукції
10	Опалювальні системи для теплиць
11	Обладнання для підвищення безпечності харчових продуктів
12	Обладнання для переробки
АКВАКУЛЬТУРА	
1	Обладнання для короткострокового і тривалого зберігання продукції
2	Обладнання для інкубаторів
3	Обладнання для філетування та переробки риби
4	Обладнання для управління водними ресурсами
5	Спеціалізований транспорт
6	Сонячні електростанції/обладнання для виробництва електроенергії, обладнане акумуляторами, з обґрунтуванням вибору потужності та виключно для забезпечення безперервних технологічних процесів.
ВИРОБНИЦТВО ТА ПЕРЕРобКА МОЛОКА	
1	Доїльне обладнання
2	Обладнання для переробки
3	Холодильне обладнання
4	Сільськогосподарська техніка для заготівлі кормів
5	Сонячні електростанції/обладнання для виробництва електроенергії, обладнане акумуляторами, з обґрунтуванням вибору потужності та виключно для забезпечення безперервних технологічних процесів.
6	Спеціалізований транспорт для перевезення сирого молока
7	Обладнання для утримання, здоров'я та благополуччя тварин
ВИРОБНИЦТВО МЕДУ	
1	Вулики
2	Причіп для перевезення вуликів
3	Обладнання для викачування та фасування меду (медогонка, стіл для розпечатування, відстійники з нержавіючої сталі)
4	Обладнання для виробництва вощини, воску, пилку (наприклад, сушильна шафа)
5	Обладнання для племінного бджільництва
6	Послуги з сертифікації ГЗ
7	Генератори, блоки безперебійного живлення (окрім сонячних панелей) з обґрунтуванням потужності та виключно для безперервних технологічних процесів
ВИНОРОБСТВО	
1	Обладнання для переробки винограду (дробарки, преси)
2	Резервуари для зберігання вина, вініфікатори
3	Обладнання для фільтрації
4	Техніка та/або навісне обладнання для обробки виноградника
5	Шпалера для виноградної лози
6	Посадковий матеріал закуплений в сертифікованому розсаднику
7	Сонячні електростанції/обладнання для виробництва електроенергії, обладнане акумуляторами, з обґрунтуванням вибору потужності та виключно для забезпечення безперервних технологічних процесів.
ВИРОБНИЦТВО КОРОВ'ЯЧОЇ ГУЦУЛЬСЬКОЇ БРИНДЗИ ТА ОВЕЧОЇ ГУЦУЛЬСЬКОЇ БРИНДЗИ	

1	Трактори в комплекті з навісним та/або причіпним обладнанням для заготівлі кормів
2	Доїльне обладнання
3	Електричний пастух
4	Холодильне обладнання
5	Обладнання для переробки
6	Сертифікація географічного зазначення
7	Сонячні електростанції/обладнання для виробництва електроенергії, обладнане акумуляторами, з обґрунтуванням вибору потужності та виключно для забезпечення безперервних технологічних процесів.
8	Обладнання для утримання, здоров'я та благополуччя тварин
НЕДЕРЕВНІ ПРОДУКТИ ЛІСУ	
1	Сільськогосподарська техніка та навісне обладнання для вирощування медичних та ароматичних рослин.
2	Сонячне (теплове та/або фотоелектричне) обладнання, обладнання для виробництва енергії з деревини та інших видів біомаси, рекуперації тепла, обладнання для термостабілізації, системи кондиціонування повітря, тощо.
3	Лабораторне обладнання для тестування на вміст активних речовин і забруднювачів.
4	Обладнання для складів, сушіння (включаючи ліофілізацію), заморожування, очищення, різання, сортування, подрібнення та змішування.
5	Пакувальне та етикетувальне обладнання.

5. Критерії виключення та відмови

Гранти не будуть видаватись таким фізичним та/або юридичним особам:

- Державний службовець на будь-якому рівні (національному, субнаціональному, муніципальному тощо), або особа, що працює в організації, що належить Уряду України чи безпосередньо ним керується, на будь-якому рівні (надалі ця категорія підпадає під визначення «державний службовець»)⁶.
- Особа, яка проживає в домогосподарстві, де інший член домогосподарства є державним службовцем на будь-якому рівні (наприклад, національному, субнаціональному, муніципальному тощо), якщо ця особа зазначена в останній обов'язковій декларації заявником.
- Близький родич (мати, батько, брат, сестра, чоловік/дружина) або особа, яка проживає в одному домогосподарстві з близьким родичем державного службовця на будь-якому рівні (наприклад, національному, місцевому, муніципальному), якщо ця особа зазначена в останній обов'язковій декларації заявником.
- Особа, яка працює у ФАО, або особа, яка проживає в домогосподарстві, де інший член домогосподарства працює у ФАО.
- Близький родич (мати, батько, брат, сестра, чоловік/дружина) або особа, яка проживає в одному домогосподарстві з близьким родичем особи, яка працює у ФАО.
- Особа або домогосподарство, що володіє або управляє землею, худобою чи рибним господарством, яке не відповідає критеріям визначених ланцюжків створення доданої вартості.
- Особа або домогосподарство, які надали помилкову, неправдиву, оманливу, некоректну інформацію в межах подання своєї заявки.
- Особа, яка фігурує в Консолідованому санкційному списку Ради Безпеки ООН.

⁶ Під визначення «особа, яка працює в Уряді України» можуть підпадати: працівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади; працівники державних установ з офіційним статусом «державний службовець»; депутати всіх рівнів (Верховна Рада, місцеві ради); працівники органів місцевого самоврядування, в тому числі мери, старости. Перелік осіб, які не підпадають під визначення «особа, працевлаштована Урядом України», може включати, але не обмежуватися цим, працівників шкіл, інших навчальних закладів, лікарень та інших медичних закладів; працівників наукових установ; працівників інших державних підприємств, установ та відомств, посади яких не забезпечують таким працівникам впливу чи повноважень у суспільних справах. Всі заявки підлягають перевірці, і ФАО залишає за собою виключне право оцінювати і визначати, чи відповідає заявка загальним стандартам управління, що виходять за рамки конкретного визначення державних службовців, як описано вище. При цьому ФАО розглядатиме всю наявну інформацію, подану в заявці, і таку, що є загальнодоступною.

- Особа, яка працює в організації, яка фігурує в Списку неприйнятності ООН. Заявник, який отримав грант в 1-му грантовому циклі, але інвестиційний проєкт не є завершений⁷.
- У випадках, якщо є обґрунтоване очікування⁸, що інвестиція може бути профінансована іншими формальними способами, у тому числі за рахунок власного капіталу або шляхом використання кредиту від ліцензованого фінансового надавача послуг (крім повторних грантів).

Окрім вищезазначених критеріїв виключення, заявки будуть відхилені за таких обставин:

- Заявка подана після кінцевого терміну або іншим способом, не через ДАР.
- Один і той самий заявник або домогосподарство⁹ подає більше однієї заявки на (а) одне грантове вікно або (б) на обидва грантові вікна.
- Заявка подана не в повному обсязі та/або не містить усіх необхідних супровідних документів та додатків.
- Якщо заявник подав свій бізнес-план після закінчення відведеного терміну в 14 днів або бізнес-план не був доопрацьований відповідно до зауважень, наданих грантовим аналітиком і технічним експертом протягом додаткового відведеного періоду часу в 7 днів. Такий бізнес-план буде вважатися неприйнятним і знятий з розгляду.
- Відсутній підпис у визначеному місці особи-заявника або законного представника заявника у випадку мікро- та малих аграрних підприємств.
- Запропонована інвестиція не входить до списку прийнятних типів інвестицій.
- Запитуваний розмір гранту перевищує верхню межу гранту.
- Термін реалізації інвестиції перевищує встановлені терміни.
- Під час вибіркового перевірок на етапі реалізації грантової програми є встановлено, що заявник вже не відповідає критеріям, як це було встановлено на дату подання заявки.
- У випадках, коли заявник не вважається мікро- або малим виробником.
- У випадках, коли заявники запитують обладнання, яке технічно підходить для запропонованої інвестиції, але призведе до мінімального використання/недостатнього використання активів або вважається недоцільним для інвестування, враховуючи масштаб бізнесу, характер передбачуваної інвестиції та специфіку регіону/продукту.

6. Відбір та оцінка заявок

Після оцінки та підтвердження відповідності заявників критеріям прийнятності, буде відбуватись відбір грантоотримувачів за допомогою методології кількісного оцінювання, яка була розроблена для всіх цільових ланцюжків створення доданої вартості та типологій отримувачів допомоги.

Механізм підрахунку балів має на меті зібрати відповідну інформацію про: (1) характер заявника та його досвід; (2) його технічний та управлінський потенціал; (3) економічну та фінансову життєздатність запропонованих ним інвестицій; та (4) інші характеристики, які можуть дати уявлення про ймовірність успішної реалізації запропонованих інвестиційних проєктів на абсолютній та порівняльній основі.

Крім того, певні стратегічні критерії будуть використовуватися для надання переваги інвестиційним проєктам, які сприяють досягненню конкретних стратегічних цілей, встановлених Програмою. Відповідно, при розгляді

⁷ Інвестиційний проєкт вважається завершеним за умови подання кінцевого звіту, ФАО отримує підтвердження про те, що постачальник обладнання отримав остаточну оплату, мінімум через 6 місяців заявник проходить перевірку за допомогою моніторингового візиту ФАО та отримує позитивний висновок у звіті про успішне виконання інвестиційного гранту.

⁸ Для того, щоб визначити стандарт «обґрунтованих очікувань», технічний комітет оцінить: (а) загальний профіль заявника, (б) поданий бізнес-план, (в) фінансову звітність, якщо така є, і порівняє її з іншими бізнес-моделями певних ланцюгів доданої вартості. У випадках, коли обґрунтоване очікування підтверджується, заявника можуть попросити надати додаткову інформацію, щоб довести його нездатність отримати доступ до інших форм фінансування або використовувати їх. Це може включати додаткову документацію, що обґрунтовує відсутність вільних активів для передачі їх в заставу, існуючий кредитний рейтинг або іншу відповідну інформацію та/або лист про відмову в кредитуванні від 2 ліцензованих постачальників фінансових послуг, який можна вважати показником поточної некредитоспроможності та обмеженої можливості доступу до фінансування.

⁹ Група людей, які живуть разом, діляться ресурсами та харчами. Члени домогосподарства об'єднують свої доходи для купівлі товарів і послуг першої необхідності (продукти харчування, ліки, освіта, медичні послуги) і мають лише одну особу, яку всі вважають головою домогосподарства.

- Член сім'ї не обов'язково повинен бути пов'язаний з іншими членами сім'ї кривими зв'язками або шлюбом
- Будь-яка особа, яка провела в домогосподарстві принаймні шість місяців, повинна бути включена до списку звичайних членів сім'ї
- Член домогосподарства в даний час може перебувати не вдома, а з худобою в регіонах, де відгінне скотарство є поширеним

заявок перевага надаватиметься таким заявкам:

- Заявки, подані господарствами, які очолюють жінки.
- Заявки, подані молоддю, особами віком від 18 років до 35 років на момент подання заявки.
- Інвестиції, які включають сертифіковане органічне виробництво або виробництво продукції з географічним зазначенням.
- Інвестиційні пропозиції, які включають впровадження екологічно чистих методів ведення сільського господарства.

Методологія оцінювання ґрунтується на простих, кількісно вимірюваних показниках, які дають змогу отримати загальний бал для кожного заявника. Цей бал використовується для підготовки рейтингового списку відбору та присудження гранту. Для того, щоб заявка вважалася прийнятною, заявники повинні набрати мінімум 60 балів зі 100 можливих.

Хоча детальний механізм підрахунку балів є конфіденційним, будуть розглянуті такі загальні категорії розподілу балів:

Критерії нарахування балів	Максимальний бал
1. Профіль заявника підтверджує, що заявник має відповідний професійний та управлінський досвід, вдосконалює свої ділові навички, працює над розвитком своїх каналів збуту продукції та забезпеченням стійкості свого бізнесу.	25
2. Цілі проекту та бізнес-стратегія демонструють обґрунтований аналіз вихідних даних і поточної ситуації, заявник має достатній потенціал щодо реалізації проекту, визначену маркетингову стратегію, обґрунтований ефект від реалізації інвестиції, виробничий план дозволяє досягти цілей інвестиції, наявні необхідні людські ресурси, проєкт є стійким, проведена оцінка ризиків, обґрунтований та детальний бюджет проєкту, інвестиції відповідають цілям грантової програми.	55
3. Стратегічне орієнтування. Проєкт сприятиме впровадженню технологій, що не впливають на кліматичні зміни та не шкодять навколишньому середовищу. Інвестиція сприятиме більшому залученню та розширенню переваг для жінок та молоді віком 18-35 років, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб.	25
Всього	100

Частина 3. Процес подання заявки на грант та реалізації інвестиції

Участь у Програмі інвестиційної підтримки ФАО передбачає такі 4 етапи:

- Етап 1.** Подання заявок
- Етап 2.** Оцінка, ухвалення, підписання Інвестиційної грантової угоди
- Етап 3.** Реалізація інвестицій
- Етап 4.** Моніторинг та оцінка інвестицій

Нижче наведено покрокову інформацію про кожен етап.

Етап 1. Подання заявки

1.1 Загальна інформація

- Усі без винятку заявки необхідно подавати онлайн через Державний аграрний реєстр (ДАР). Заявки, отримані будь-яким іншим способом чи каналом, або після закінчення встановленого терміну, вважатимуться недійсними та не будуть оцінюватися.
- Після подання заявки вважаються остаточними та не можуть бути змінені або відкликані заявниками.
- Кожен заявник може подати на розгляд лише одну заявку. У випадках, коли один і той самий заявник подає більше однієї заявки (через одне грантове вікно або через комбінацію грантових вікон), усі заявки, подані цим заявником або за участю цього заявника вважатимуться недійсними.

Це стосується ситуацій, коли заявник подає заявку як фізична особа до малого грантового вікна, а потім через зв'язок з мікро- або малим підприємством, або через працевлаштування в мікро- або малому підприємстві, робить матеріальний внесок або отримує вигоду від заявки, поданої до другого великого грантового вікна.

1.2 Кроки для подання заявки

Крок 1: Переконайтеся, що Ви відповідаєте всім необхідним загальним та адміністративним, галузевим та інвестиційним критеріям.

Крок 2: Ознайомтесь з переліком необхідної документації в розділі 1.5 і переконайтеся, що Ви можете надати всю відповідну документацію до подання заявки.

Крок 3: Отримайте електронний цифровий підпис або Bank ID (наприклад, через [Центральний сертифікаційний орган](#) | Реєстр провайдерів) (czo.gov.ua))

Крок 4: Зареєструйтесь в системі ДАР, зайшовши на вебсторінку ДАР за адресою <https://dar.gov.ua>

Крок 5: Оберіть в ДАР грантову програму підтримки, яка відповідає Вашому господарству залежно від виду вашої діяльності, та заповніть заявку згідно цієї інструкції: <https://bit.ly/4fcephml>

Крок 6: Підготуйте необхідні документи, як зазначено нижче в розділі 1.5., скануйте їх у форматі pdf і завантажте їх у відповідних полях заявки в системі ДАР.

Додатково. Якщо Ви помилково подали заявку, яка не відповідає Вашому напрямку діяльності, Ви маєте можливість в межах активного вікна подачі заявок видалити свою анкету та податися на іншу програму відповідно до Вашого напрямку (вікно подачі заявок буде відкрите з 16 грудня 2024 р. до 24 січня 2025 р.).

1.3 Шаблони для використання під час подання заявки

- Інструкцію з подання заявки можна завантажити за посиланням <https://bit.ly/4fcephml>
- Шаблон бізнес-плану можна завантажити за посиланнями
  - Ягідництво: <https://bit.ly/49sX7ju>
  - Овочівництво: <https://bit.ly/3ZLIFA0>
  - Аквакультура: <https://bit.ly/3Vskzb6>
  - Виробництво і переробка молока: <https://bit.ly/4fgJHIB>
  - Мед Закарпаття з географічним зазначення (ГЗ): <https://bit.ly/4f62ZR6>
  - Виноробство: <https://bit.ly/4gcSuwD>
  - Гуцульська коров'яча бриндза, найменування місця походження (НМП): <https://bit.ly/3ZJtZRX>

- Гуцульська овеча бриндзя, НМП: <https://bit.ly/3Vwhy9C>
- Недеревні продукти лісу <https://bit.ly/4gmvFqB>

1.4 Структура заявки та вимоги до реєстрації

Заявка на грантову програму у формі чек листа заповнюється заявником безпосередньо в ДАР згідно з інструкцією зазначеною вище.

1.5 Які супровідні документи необхідні для подання заявки?

Для того, щоб процес подання заявки вважався завершеним, необхідна підтверджуюча документація.

Примітка: усі супровідні документи до заявки необхідно завантажити у форматі pdf в ДАРі, або в окремих випадках у форматі архіву.

Необхідна документація чи інформація для підтвердження законності операцій для всіх заявників:

На етапі № 1 подання заявки:

Для фізичних осіб

- Додайте копію дійсного паспорта громадянина/громадянки України.
- Додайте копію ідентифікаційного коду платника податків або відмітку в паспорті про відмову від нього.

Для юридичних осіб

- Додайте баланси підприємства та звіти про фінансові результати за 2022 та 2023 роки.

Для ФОП:

- Додайте податкові декларації за 2022 та 2023 роки.

Додатково для всіх заявників відповідно до напрямку діяльності:

Ягідництво:

- Додайте копію документа щодо реєстрації потужностей в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.
- Додайте підтверджуючі документи про право використання земельних ділянок, якщо інформація про земельні ділянки відсутня в ДАР.

Овочівництво:

- Додайте копію документа щодо реєстрації потужностей в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.
- Додайте підтверджуючі документи про право використання земельних ділянок, якщо інформація про земельні ділянки відсутня в ДАР.

Додатково для юридичних осіб та ФОП у секторі овочівництво:

- Обов'язково для виробників! Додайте форму статистичної звітності 29-сг за останній звітний період.

Аквакультура:

- Додайте чинний договір оренди ставка мінімум на 3 роки та/або підтвердження володіння земельною ділянкою, на якій розташований об'єкт, якщо інформація відсутня в ДАР.

Виробництво та переробка молока:

- Додайте копію документа щодо реєстрації потужностей в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Виробництво Гуцульської овечої бриндзи:

- Додайте підтверджуючі документи про те, що Ви випасаєте худобу на висоті від 700 метрів над рівнем

моря (договір оренди або дозвіл на випас, виданий відповідним органом (сільською радою, лісництвом, нацпарком, заповідником тощо)).

- Якщо Ви сертифікований виробник Гуцульської овечої бриндзи з ГЗ додайте копію документа про проходження зовнішнього контролю.

Виробництво Гуцульської коров'ячої бриндзи:

- Додайте копію документа щодо реєстрації потужностей в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.
- Додайте підтверджуючі документи про те, що Ви випасаєте худобу на висоті від 700 метрів над рівнем моря (договір оренди або дозвіл на випас, виданий відповідним органом (сільською радою, лісництвом, нацпарком, заповідником тощо)).
- Якщо Ви сертифікований виробник Гуцульської коров'ячої бриндзи з ГЗ додайте копію документа про проходження зовнішнього контролю.

Виробництво ГЗ Мед Закарпаття:

- Додайте ветеринарно-санітарний паспорт пасіки.
- Додайте копію документа щодо реєстрації потужностей в установленому порядку в Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Виноробство:

- Додайте підтверджуючі документи про право використання земельних ділянок, якщо інформація про земельні ділянки відсутня в ДАР

Недеревні продукти лісу:

- Додайте копію лісового квитка на заготівлю недеревних ресурсів лісу, виданого для Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської або Чернівецької областей у період з 2022 до 2024 років.
- Додайте підтверджуючі документи про право власності чи оренди земельної ділянки, на якій Ви вирощуєте дикорослі медичні й ароматичні трави.
- Додайте підтверджуючий документ про безперервний досвід діяльності впродовж останніх 3 років.

На етапі №2 подання бізнес плану:

Для всіх заявників:

- Заповнений шаблон бізнес плану
- Комерційні пропозиції на інвестиційне обладнання

На етапі №3 підписання грантової угоди:

Для всіх заявників:

- Платіжні реквізити заявника
- Довідку про наявність коштів на рахунку для власного внеску
- Картку зі зразками підпису

Додатково для юридичних осіб та ФОП:

- Документ про Право на підписання від імені Юридичної особи

1.6 Вимоги щодо розробки та подання бізнес-плану

Заявники повинні надати детальний бізнес-план використовуючи шаблон (див. посилання на шаблони у розділі 1.3). Заповнений бізнес план необхідно надіслати не пізніше ніж через 14 днів після того як Вас поінформували в ДАР про те, що Вашу заявку переведено з першого етапу на другий і попросять надіслати заповнений бізнес план. Якщо у визначений 14 денний термін бізнес план не буде завантажено в ДАР з необхідними супровідними документами (які зазначені вище), Ваша заявка буде відхилена. Якщо до Вашого бізнес плану будуть зауваження, Вам надається одна спроба для коригування зауважень протягом 7 днів після того як Вам

повернули бізнес план на доопрацювання в ДАР. Якщо у визначений 7-денний термін доопрацьований бізнес план не буде завантажено в ДАР, Ваша заявка буде відхилена.

Заявники зможуть скористатися підтримкою консультантів проекту для розробки бізнес-планів належної якості. Після того, як бізнес-плани будуть завершені та подані заявником, вони будуть розглянуті Комітетом з технічної перевірки, і якщо буде встановлено, що вони: (а) прийнятної якості та (б) підтверджують, що інвестиційна пропозиція є фінансово життєздатною, ці заявники будуть включені до переліку грантоотримувачів, який буде поданий на розгляд Відбіркового комітету.

Бізнес-плани, які вважатимуться (а) неякісними або (б) фінансово неприйнятними, будуть відхилені.

1.7 Інструкції з розробки бізнес-планів

Розробка та подання бізнес-планів є обов'язковою вимогою для всіх заявок. Заявки, які або не містять бізнес-плану, або містять бізнес-плани, які вважаються неналежної якості, не матимуть права на отримання інвестиційного гранту.

1.8 Як отримати доступ до шаблонів бізнес-планів?

Для того, щоб забезпечити належну якість поданих бізнес-планів, ФАО розробила типові форми/шаблони для розробки бізнес-планів, і всі заявники, яким потрібна підтримка протягом розробки бізнес-планів, зможуть скористатися такою допомогою.

1.9 Як можна отримати підтримку в розробці бізнес-плану?

- Щоб отримати консультацію щодо розробки бізнес-плану, будь ласка, зв'яжіться з нашими експертами:
  - за номерами телефону або через СМС повідомлення: +380 50 832 66 03, +380 95 039 30 18, +380 50 832 65 80, +380 50 832 65 99.
  - за допомогою месенджерів за номерами: +380 50 832 66 03, +380 95 039 30 18, +380 50 832 65 80, +380 50 832 65 99.
  - на електронну адресу: ua-grants@fao.org.

1.10 Як залишити відгук або подати скаргу на гарячу лінію під час подання заявки?

- за номерами телефону: +380 68 3180943 або +380 99 0907582;
- на електронну адресу: ua-feedback@fao.org.

1.11 Що відбувається після подання заявки через систему ДАР?

Після подання заявки кожен заявник отримає автоматичне повідомлення з підтвердженням, включаючи унікальний серійний номер, на вказану ним електронну адресу.

Етап 2: Оцінка, ухвалення та підписання Інвестиційної грантової угоди

Крок 1: Первинне опрацювання та відбір заявок

Після закінчення терміну прийому заявок команда проекту ФАО проводить первинне опрацювання та перевірку заявок під супроводом керівника проекту. Команда проекту ФАО може рекомендувати виключення заявок лише за таких умов:

- Заявка подана з території, яка не охоплюється конкурсом.
- Заявка є неповною або містить помилкові дані.
- Заявка не відповідає вимогам прийнятності.
- До заявки не додано усю необхідну супровідну документацію.
- Кілька заявок, поданих одним заявником або членами одного домогосподарства
- Інша причина з належним обґрунтуванням.

Усі заявники, яких було виключено з грантового конкурсу під час перевірки, отримують електронний лист або повідомлення з поясненням причин такого виключення.

У виняткових випадках, за рекомендацією команди грантових аналітиків та на розсуд керівника проекту, з

певними заявниками можуть зв'язатися, щоб отримати додаткову інформацію (наприклад, про відсутні документи).

Початкова перевірка також автоматично розподіляє заявки на малі або великі гранти на основі відповідних записів у ДАРі, а також перевірки запитуваного розміру грантів. Після цього етапу робочий процес розділяється на дві різні процедурні частини: процедура видачі грантів для вікна малих грантів та процедура для вікна великих грантів.

Крок 2: Розробка бізнес-плану

Після успішного відбору на першому етапі потенційні грантоотримувачі матимуть 14 днів після отримання повідомлення, щоб подати бізнес-план через ДАР. Грантоотримувачам будуть надані шаблони для використання, а також вони зможуть отримати підтримку від команди проекту в розробці своїх бізнес-планів.

Хоча отримувачі допомоги можуть подати свої оновлені бізнес-плани в будь-який час протягом 14-денного терміну, бізнес-плани, які не будуть допрацьовані протягом відведеного періоду часу, вважатимуться неприйнятними та вилучатимуться з розгляду.

Крок 3: Перевірка бізнес-плану заявників

Після оцінки наданих бізнес-планів Комітетом з технічної перевірки, заявники, чиї бізнес-плани вважаються (а) належної якості та (б) такими, що представляють інвестиції, які є фінансово стійкими та життєздатними, затверджуються як попередньо відібрані та входять у Попередній перелік грантоотримувачів, який підписується керівником Комітету з технічної перевірки та подається до Відбіркового комітету.

Бізнес-плани, які вважаються (а) такими, що не відповідають належній якості, або (б) є фінансово нежиттєздатними, будуть відхилені. Однак у випадку, коли бізнес-план відповідає належній якості, але існують обґрунтовані та суттєві застереження щодо фінансової стійкості запропонованої інвестиції, на розсуд керівника комітету з технічної перевірки, може бути виділено додатковий період часу – 7 днів для того, щоб пропозиція була переглянута та скоригована для забезпечення обґрунтованої фінансової стійкості. Якщо Комітет з технічної перевірки розгляне та схвалить своєчасне повторне подання, ці заявки будуть внесені до додаткового остаточного попереднього переліку грантоотримувачів і будуть подані до Відбіркового комітету на наступному засіданні комітету.

Крок 4: Технічна оцінка та рейтинг заявок

Після первинної обробки та перевірки заявок скликається Комітетом з технічної перевірки на чолі з провідним грантовим аналітиком.

Завдання Комітету з технічної перевірки:

- Оцінити кожну заявку відповідно до критеріїв відбору.
- Проранжувати заявки за найвищим балом.
- Перевірити обґрунтованість вартості інвестицій і бюджетів, наданих у заявках, за допомогою маркетингового дослідження або іншими способами. Це може включати звернення до заявників, якщо вартість інвестиційної одиниці є занадто високою, або виключення заявок, якщо вартість інвестиційної одиниці є занадто високою.
- Перевірити відповідність внеску заявника мінімальному пороговому значенню .
- Переконались, що вартість гранту відповідає методології розрахунку вартості гранту.
- Отримати додаткову інформацію від потенційних отримувачів грантів та/або вимагати коригування заходів та бюджетів на розсуд керівника проекту.
- На основі отриманих балів та з урахуванням наявного бюджету застосувати «відсікання», виключаючи з розгляду заявки з нижчими балами відповідно до встановленого мінімального порогового балу (60 балів).

У результаті цього процесу буде створений перелік заявок, рекомендованих для відбору та присудження гранту, надалі «Попередній перелік грантоотримувачів».

Крок 5: Перевірка попередньо відібраних заявок

Попередній перелік грантоотримувачів буде переданий у відділ моніторингу та оцінки для перевірки інформації,

наданої кожним заявником.

У випадках, коли відділ моніторингу і оцінки не може зв'язатися із заявниками або коли під час розмови із заявниками виникають сумніви щодо правдивості наданої інформації, такі заявки будуть видалені з Попереднього переліку грантоотримувачів.

Якщо в результаті перевірки певні заявки були відхилені, керівник проєкту може замінити ці заявки на ті, які знаходяться безпосередньо під лінією «відсікання» і набрали не менше ніж 60 балів.

Після завершення процесу перевірки остаточний варіант Попереднього переліку грантоотримувачів підписується керівником Комітету з технічної перевірки та надсилається Відбірковому комітету для відбору заявок.

Крок 6: Фінальний відбір заявок

Завдання Відбіркового комітету є: (а) перевірити список потенційних бенефіціарів, (б) правильність застосування критерій відповідності та відбору, методологію розрахунку вартості гранту (включаючи дослідження ринку щодо вартості одиниці обладнання), (с) відібрати бенефіціарів для надання гранту.

У випадку малого грантового вікна Відбірковий комітет очолює керівник проєкту; у випадку великого грантового вікна Відбірковий комітет очолює керівник програми ФАО в Україні. Членами Відбіркового комітету є також персонал ФАО та керівник операційного сектору від делегації ЄС в Україні.

Відбірковий комітет має повноваження ухвалити рішення щодо надання гранту бенефіціарам, відхилити заявку, або повернути заявку Комітету з технічної перевірки на доопрацювання, якщо необхідно.

Після отримання попереднього переліку грантоотримувачів, Відбірковий комітет:

- Підтвердить правильність нарахування балів до кожної заявки.
- Підтвердить, що перевірка кожної заявки була проведена належним чином.
- Підтвердить правильність застосування методології розрахунку вартості гранту для кожної заявки.
- Підтвердить, що внесок заявника відповідає мінімальному пороговому значенню .
- Підтвердить проведення маркетингового дослідження щодо ціноутворення/бюджетів для кожної заявки.
- Підтвердить наявність достатнього обсягу бюджетних ресурсів для покриття вартості кожної заявки в Попередньому переліку грантоотримувачів.

Крок 7: Остаточне затвердження заявок

Після отримання кінцевого переліку грантоотримувачів розпорядник бюджетних коштів може провести будь-які додаткові перевірки, які можуть знадобитися, а потім затвердити кінцевий перелік грантоотримувачів для виплати коштів або відхилити та повернути на розгляд Відбіркового комітету.

Кінцевий перелік грантоотримувачів повинен бути підписаний (а) керівником Комітету з технічної перевірки, (б) керівником Відбіркового комітету; та (с) розпорядником бюджетних коштів, перш ніж відбудуться відповідні подальші кроки.

Крок 8: Повідомлення про ухвалення гранту

Заявники отримують повідомлення у ДАРі про рішення щодо їхньої заявки на грант.

Крок 9: Підписання Грантових угод

Після завершення процесу відбору ФАО укладає з кожним відібраним грантоотримувачем Інвестиційну грантову угоду, яка включає такі основні елементи:

- Основна частина, що включає інформацію про грантоотримувача, юридичні положення та умови, суму гранту, термін дії гранту та іншу загальну інформацію.
- Додаток, що включає План реалізації гранту, включаючи схему робіт і заходів в межах реалізації гранту. Також додаток включає загальний бюджет і графік платежів із конкретними траншами платежів, пов'язаними з визначеними етапами для реалізації грантів.
- Додаток із шаблоном Звіту про хід виконання роботи, який повинен використовуватися отримувачами грантів для інформування ФАО про завершення визначених етапів та/або для періодичної звітності за

грантами.

- Додаток із шаблоном Кінцевого звіту, який повинен використовуватися отримувачами грантів для звітування про завершення діяльності та закриття Угоди про реалізацію інвестиційного гранту.
- Додаток із Формою запиту на виплату коштів, який подається грантоотримувачем разом зі Звітом про хід виконання робіт та/або Кінцевим звітом.
- Додаток із додатковими правовими стандартними положеннями.

Інвестиційні грантові угоди підписуються як уповноваженою особою ФАО, так і отримувачем допомоги, або (для організацій) його законним представником до початку діяльності, зазначеної в Інвестиційній грантовій угоді або до виплати відповідного гранту. Інвестиційні грантові угоди вважаються недійсними, якщо вони підписані іншими сторонами ФАО (тобто не уповноваженою посадовою особою) або особами в організаціях грантоотримувачів без законних повноважень на це. Підписання здійснюватиметься в ДАРі дистанційно, за допомогою кваліфікованого електронного підпису.

У випадку, якщо неможливо підписати Інвестиційну грантову угоду у ДАРі, необхідно надати два примірники підписаної Інвестиційної грантової угоди обома сторонами, один з яких зберігається у ФАО, а другий у отримувача гранту. У випадках, коли використовуються фізичні документи та підписи, вони повинні бути скановані та збережені в проєктній документації одразу після підписання.

Інвестиційна грантова угода набуває чинності після підписання сторонами.

Етап 3: Реалізація інвестицій

3.1 Що означають відповідні грантові внески?

Грантоотримувачі повинні забезпечити як власний внесок певний відсоток від загальної вартості остаточного, узгодженого інвестиційного плану, як це задокументовано в індивідуальних Інвестиційних грантових угодах.

Розмір власного внеску залежно від ланцюга вартості та регіону

Ланцюги вартості	Розмір власного внеску, %	
	Малі гранти до 416 500 грн	Великі гранти до 1 041 250 грн
Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька області		
Ягідництво	30	40
Овочівництво	20	30
Аквакультура	20	30
Виробництво і переробка молока	20	30
Виноробство	10	20
Мед Закарпаття з географічним зазначення (ГЗ)	20	30
Гуцульська овеча бриндзя, НМП	10	20
Гуцульська коров'яча бриндзя НМП	10	20
Недеревні продукти лісу	20	30

Ланцюги вартості	Розмір власного внеску, %	
	Малі гранти до 416 500 грн	Великі гранти до 1 041 250 грн
Дніпропетровська область		
Ягідництво	10	20
Овочівництво	10	20
Аквакультура	10	20

Виробництво і переробка молока	10	20
-----------------------------------	----	----

Внесок грантоотримувача може бути виключно у фінансовій формі.

Для заявників, які подаються повторно і вже отримували грант від ФАО, розмір власного внеску становить не менше 50% **виключно кредитними коштами** (банківський кредит/кредитна спілка/інша фінансова установа).

3.2 Як та коли я маю зробити відповідний внесок?

Заявники повинні будуть зробити свій відповідний внесок після підписання Інвестиційної грантової угоди перед надсиланням відповідної форми запиту ФАО на виплату коштів. Отримувач гранту повинен перерахувати вказану суму фінансового внеску на власний рахунок і надіслати документи ФАО, які підтверджують надходження коштів на рахунок грантоотримувача.

3.3 Як я можу отримати технічну/агрономічну підтримку для реалізації моєї інвестиції?

Якщо необхідна технічна підтримка чи порада агронома, заявник може звернутись:

- за номером телефону +380 50 8326580, +380 50 8326603, +380 95 0393018, +380 50 8326599.
- за допомогою месенджерів за номерами +380 50 8326580, +380 50 8326603, +380 95 0393018, +380 50 8326599.
- на електронну адресу: ua-grants@fao.org.

Будь ласка, надайте нам детальну інформацію про те, яка саме технічна підтримка потрібна, і з Вами зв'яжеться відповідний експерт, який Вам допоможе.

3.4 Як я можу придбати актив, зазначений у моєму бізнес-плані та профінансований через інвестиційний грант?

Увага: купувати обладнання можна лише після того як підписана угода з ФАО!

Після підписання грантової угоди перед придбанням активів, зазначених у бізнес-плані, грантоотримувач повинен укласти угоду з постачальником, який відповідає критеріям, і отримати від нього рахунок на оплату. Після цього грантоотримувач повинен надати звіт про хід виконання проекту. Після того, як звіт буде схвалений ФАО, грантоотримувач може надіслати до ФАО Форму запиту на виплату першого платежу (сума платежу буде визначена за домовленістю, але згідно з Посібником з реалізації грантової програми ФАО ця сума зазвичай становить 30 відсотків).

Після того, як грантоотримувач отримає платіж від ФАО, він/вона повинен перерахувати цей платіж постачальнику як передоплату та попросити постачальника поставити обладнання. Після того, як ФАО отримає від грантоотримувача звіт, який підтверджує, що обладнання було доставлено, та цей звіт був затверджений ФАО, грантоотримувач повинен надіслати до ФАО Форму запиту на виплату остаточного платежу (згідно з Посібником з реалізації грантової програми ФАО сума становить 70 відсотків). На основі цього ФАО здійснює платіж грантоотримувачу, а той, у свою чергу, перераховує ці гроші постачальнику. ФАО перевіряє, чи здійснив грантоотримувач остаточний платіж постачальнику.

Порядок виплат грантових коштів залежить від оцінки рівня ризиків проекту, що ґрунтується на аналізі відповідної інформації про: (1) профіль заявника та його досвід; (2) його технічний та управлінський потенціал; (3) економічну та фінансову життєздатність запропонованих ним інвестицій; та (4) інші характеристики, які можуть дати уявлення про ймовірність успішної реалізації запропонованих інвестиційних проектів на абсолютній та порівняльній основі. Більш детальна інформація знаходиться в розділі 6 частини 2.

Схема виплат грантових платежів

	УАН 416 500			УАН 1 041 250		
	Низький ризик	Середній ризик	Високий ризик	Низький ризик	Середній ризик проекту	Високий ризик проекту

	проєкту	проєкту	проєкту	проєкту		
виплата першого грантового платежу	50% авансовий платіж	30% авансовий платіж	100% післяплата	30% авансовий платіж	100% післяплата	100% післяплата
виплата другого грантового платежу	50% післяплата	70% післяплата		70% післяплата		

Детальна інструкція щодо порядку виплат за грантовою угодою знаходиться за посиланням: <https://bit.ly/48pkJnt>.

3.5 Які мої дії після виконання ключового етапу згідно з Інвестиційною грантовою угодою?

Після досягнення проміжного етапу, визначеного в Інвестиційній грантовій угоді, грантоотримувач повинен надати Звіт про хід виконання проєкту. Шаблон звіту наведено в Додатку II до Інвестиційної грантової угоди. Після досягнення усіх проміжних етапів, Кінцевий звіт (Додаток III до Інвестиційної грантової угоди) повинен бути поданий до ФАО. На основі досягнутих етапів ФАО ініціюватиме виплати грантів.

3.6 Як мені подати запит на оплату та скільки часу триватиме процес оплати?

Платежі можуть бути відправлені після подання Проміжного та Підсумкового звітів. У деяких випадках буде проведено виїзний моніторинговий візит для підтвердження досягнення етапів реалізації інвестиційного проєкту. Після затвердження ФАО звітів, грантоотримувач може подати Форму запиту на виділення коштів. Шаблон наведено в Додатку IV Інвестиційної грантової угоди. Проведення оплати може зайняти до 30 робочих днів.

Етап 4: Моніторинг та оцінка інвестицій

4.1 Які є види моніторингу?

Перевірка заявника на отримання гранту є критично важливим етапом у грантовому циклі, який визначає успіх грантової схеми. ФАО має намір ретельно перевірити кожного заявника та визначити його профіль ризику за допомогою моніторингу ризиків та заходів щодо їх зменшення. Процес перевірки, що є критично важливим етапом грантового циклу для заявників, складається з таких кроків:

- перевірка за допомогою ДАР;
- аналіз документів, який включає визначення відповідності заявників критеріям прийнятності та технічним критеріям;
- фізичні візити на місця та/або дистанційні візити
- інформаційна триангуляція.

4.2 Як часто відбуваються моніторингові візити та коли вони відбуваються?

ФАО планує організувати базові/верифікаційні візити, які можуть відбуватись онлайн або особисто на початку грантового циклу, а також щоквартальні візити для моніторингу прогресу сільськогосподарського бізнесу. Загалом, частота візитів ФАО (онлайн або з виїздом на місця) буде залежати від: загальної суми коштів, отриманих заявником, бізнес-плану, постачання придбаного обладнання, а також за запитом заявника. Зазвичай моніторинговий візит відбувається на наступних етапах, після:

- подання заявки;
- підтвердження того, що етапи реалізації інвестиційної угоди є досягнутими;
- постачання та використання обладнання;
- щорічного моніторингового візиту після реалізації інвестиційного проєкту.

4.3 Як підготуватись до моніторингових заходів?

Дата та час візиту будуть заздалегідь узгоджуватись з Вами. Заявник повинен надати доступ до свого господарства, тварин, сільськогосподарських приміщень та обладнання. Заявник повинен надавати лише правдиву інформацію та чесні відповіді на запитання представника ФАО.

Частина 4. Типові помилки при реєстрації та подачі заявки

Експерти ФАО розглянуть та проведуть оцінку вашої заявки в чотири етапи:

- перевірка заявки на відповідність технічним вимогам конкурсу;
- оцінка якості заявки виконана Комітетом з технічної перевірки;
- перевірка заявки Відбірковим комітетом;
- визначення переможців та формування остаточного списку грантоотримувачів.

Якщо на якомусь етапі процесу оцінювання виникне розбіжність між будь-яким компонентом заявки (даними заявника, бізнес-інформацією, бізнес-планом, завантаженими документами та матеріалами) та критеріями, зазначеними у Посібнику з підготовки та подання заявок на участь у програмі грантової підтримки, заявка може бути відхилена виключно на цій підставі.

7. Типові помилки під час реєстрації в онлайн-системі

Помилки	Як зробити правильно
Неправильно вказана організаційно-правова форма	Якщо під час заповнення заявки ДАР підтягує дані, які не відповідають організаційній формі (наприклад заявник хоче податися як ФОП, а підтягуються дані фізичної особи) необхідно звернутися на гарячу лінію ДАР і виправити помилку. Заявки з неправильно вказаними організаційно-правовими формами будуть відхилені.
Інформація щодо земельних ділянок відсутня в ДАР	Просимо вказувати й регулярно оновлювати дані в своєму особистому кабінеті в ДАР. Вкажіть усі наявні землі сільськогосподарського призначення. Офіційно зареєстровані та не зареєстровані ділянки мають бути відображені в даних від заявників. Якщо земельні ділянки незареєстровані, необхідно надати роз'яснення щодо прав користування цими земельними ділянками.
Надсилання заявок на поштову або електронну адресу проекту	Заявка та супровідні документи подаються виключно через офіційну систему державної реєстрації – Державний аграрний реєстр https://dar.gov.ua .
Робота над заявкою розпочата без реєстрації в ДАР та без кваліфікованого електронного підпису	Перед початком процесу подачі заявки, необхідно зайти в (Центральний засвідчувальний орган Реєстр надавачів (czo.gov.ua)) та отримати кваліфікований електронний підпис. Після цього створіть свій кабінет у ДАР https://dar.gov.ua .
Неправильний формат документів, що додаються до заявки	Усі супровідні документи до заявки необхідно завантажити у форматі pdf в ДАРі, або в окремих випадках у форматі архіву.
Використання літер кирилиці в адресі електронної пошти	Вказуючи адресу електронної пошти переконайтеся, що реєстр вашої клавіатури переключений на англійські літери. Пам'ятайте, що навіть одна буква вказана кирилицею не дозволить вам зробити подальших кроків.
Використання серверів з доменом .ru (наприклад, mail.ru)	Реєструйте свою електронну пошту виключно на серверах bigmir.net, авторизованих Ukr.net, gmail.com або інших, які використовуються в Україні офіційно.

8. Типові помилки на етапі подання заявки та заповнення бізнес-плану

Помилки	Як зробити правильно
Заявник не відповідає критеріям програми	Перед поданням заявки та написанням бізнес-плану перевірте, чи відповідаєте Ви критеріям програми.

Заявник не ознайомився належним чином з умовами участі у програмі грантової підтримки	Перед поданням заявки прохання уважно ознайомитися з усіма розділами цього посібника.
Неправильно вказана загальна сума проєкту, сума гранту та сума власного внеску заявника	Загальна сума проєкту рівна сумі гранту та сумі власного внеску заявника. Сума власного внеску заявника становить певний % від загальної суми.
Вказані неправильні терміни реалізації бізнес-плану	Термін реалізації бізнес-плану не може перевищувати 12 місяців або, якщо це складні інвестиції, які потребують більше часу, їх слід завершити за три місяці до закриття проєкту.
Запитувана сума перевищує максимальний поріг	Максимальна запитувана сума для фізичних осіб – 416 500 грн; Максимальна запитувана сума для юридичних осіб – 1 041 250 грн.
Не всі вкладки шаблону бізнес-плану заповнені	Будь ласка, використовуйте шаблон бізнес-плану, наданий проєктом, і переконайтеся, що всі вкладки заповнені
Документи написані великими літерами (використовується функція CapsLock), що ускладнює читання тексту	Інформація в усіх розділах бізнес-плану повинна бути подана відповідно до правил орфографії, тобто перше слово речення починається з великої літери, а далі всі слова (крім назв, тощо) пишуться з малої літери.
Копії (скани або фотографії) документів, що посвідчують особу, зроблені не з оригіналів, а з копій документів	Необхідні копії (фото або скани) документів, що посвідчують особу, повинні бути зроблені лише з оригіналів дійсних документів.
Невірно вказана адреса, за якою здійснюється господарська діяльність	Просимо надавати коректну інформацію, адже адресу використовують для планування і здійснення моніторингових візитів.
Заявка не підписана кваліфікованим електронним цифровим підписом заявника	Для того щоб заявка в ДАР була завершеною і надісланою в ФАО, її необхідно підписати кваліфікованим електронним цифровим підписом, якщо заявник не наклав свій підпис, заявка вважається незавершеною і неподаною на програму підтримки ФАО.
Заявник подав заявки на різні програми підтримки ФАО одночасно	Заявник може подати лише одну заявку так само як члени одного домогосподарства можуть подати лише одну заявку від домогосподарства. У разі подання кількох заявок, всі вони будуть відхилені.

9. Типові помилки при складанні бізнес-планів

Помилки	Як зробити правильно
Текст бізнес-плану "скопійований" частково/повністю з інтернет ресурсів	Бізнес-план необхідно написати самостійно. Заявки з виявленими ознаками плагіату будуть дискваліфіковані.
Описова частина не відповідає фінансовим показникам, які представлені у виробничому плані та фінансовому плані	В описовій частині бізнес-плану необхідно представити узагальнену інформацію про господарство, яка відповідатиме даним зазначеним у фінансовий та виробничому планах.

Досвід підприємницької діяльності заявника не відповідає меті чи галузі поданого проєкту	Поясніть особисті навички, дії чи організаційні заходи, які дозволять заявнику реалізувати проєкт.
Опис продукції (робіт, послуг) не дозволяє оцінити її конкурентні переваги	Надайте обґрунтування доцільності та відповідності характеристик (переваг) продукції до існуючого попиту на ринку.
План збуту продукції не містить відповідних інструментів організації збуту, розмір локального ринку не підтверджений статистичними чи аналітичними даними	Надайте комерційну модель збуту продукції з обґрунтуванням доцільності (потужності) обраних засобів організації збуту, з розбивкою на групи потенційних споживачів і розрахунком очікуваних обсягів збуту по кожній групі, наприклад, з використанням існуючих статистичних або аналітичних звітів, опублікованих у відкритих інформаційних джерелах.
Розмір ціни продажу не підтверджується статистичними чи аналітичними даними	Якщо ціни на Вашу продукцію не відповідають середньоринковим, необхідно надати обґрунтування моделі ціноутворення у Вашому господарстві.
Заявник надав неправдиву інформацію	Заявки, в яких міститься неправдива інформація, будуть відхилені. Вся інформація має відповідати дійсності і бути підтвердженою відповідними супровідними документами.
Заявник не перевіряє сповіщення в ДАР	Вся інформація, яка стосується розгляду заявки надходить заявнику через ДАР, прохання регулярно перевіряти статус своєї заявки і відповідати на коментарі команди ФАО надіслані Вам у ДАР.
Заявники хочуть використати грантові кошти на обладнання чи ресурси, які не відповідають прийнятним об'єктам інвестування	Уважно ознайомтеся зі списком обладнання, в яке можна інвестувати за кошти гранту, зі списку можна обрати не більше двох пріоритетів для одного проєкту. Список знаходиться в додатку до цього посібника.
Невірні розрахунки в виробничому плані	Будьте чесними та відображайте правдиві дані щодо вашої господарської діяльності, надаючи розрахунки. У разі виникнення питань ви завжди можете звернутися до грантових аналітиків або технічних експертів проєкту.
Завищення цін на обладнання	ФАО ретельно перевіряє рівень цін на обладнання від різних постачальників, якщо буде виявлено факт шахрайства, Ваша заявка буде відхилена.

10. Типові помилки на етапі реалізації інвестиційного проєкту

Помилки	Як зробити правильно
Грантоотримувач купує інше обладнання, а не те, що зазначено в угоді з ФАО	Самостійно змінювати обладнання без погодження з ФАО суворо заборонено і є підставою для розірвання грантової угоди. Будь які зміни необхідно погодити з ФАО. В таких ситуаціях потрібно терміново зв'язатися з командою проєкту.
Грантоотримувач просить приїхати для перевірки до того як доставлено обладнання	Моніторинг здійснюється лише тоді коли грантоотримувач отримав все обладнання, яке зазначено в інвестиційній угоді. Після того як обладнання прибуло треба зв'язатися з командою проєкту.
Грантоотримувач не інформує ФАО про те, що ціна на обладнання зменшилася	При зміні ціни на обладнання треба негайно поінформувати команду ФАО. Якщо виявиться що грантоотримувач приховує цю інформацію від ФАО і намагається залишити для власних потреб кошти, це може слугувати підставою для розірвання грантової угоди.
Грантоотримувач не інформує ФАО про те що	Про доставку обладнання потрібно негайно поінформувати команду ФАО для того, щоб пройти перевірку і отримати від ФАО фінальний грантовий платіж.

обладнання доставлено	було	
--------------------------	------	--

Частина 5. Відповіді на запитання, що задаються найчастіше

Який обмінний курс використовувати при підготовці заявки?

При підготовці грантової заявки і розрахунку суми гранту в гривні потрібно використовувати офіційний курс ООН на дату подання заявки. Цей курс можна знайти на сайті <https://treasury.un.org/operationalrates/OperationalRates.php>.

Яка відповідальність за порушення вимог, обмежень конкурсу (наприклад, обладнання, придбане за кошти гранту, було передано третім особам)?

Отримувач гранту повинен буде повернути ФАО надані грантові кошти. ФАО також має право захищати свої інтереси, включаючи, але не обмежуючись, інформуванням урядових та/або місцевих органів влади, шляхом додавання до чорного списку неблагонадійних отримувачів грантової допомоги та іншими засобами на свій власний розсуд.

Яку максимальну суму гранту я можу отримати?

Грантова програма передбачає 2 "грантових вікна". Так, для особистих селянських господарств та фізичних осіб сума грантів становить максимум 416 500 грн, а для малих та мікро виробників аграрної продукції різних організаційно-правових форм, ФОП та юридичних осіб, кооперативів та асоціації виробників продукції з ГЗ до 1 041 250 грн.

Якщо заявник отримав сповіщення в ДАР про позитивне рішення щодо отримання грантової допомоги чи можна купувати обладнання, про яке йдеться в грантовій заявці, до підписання грантової угоди з ФАО?

Ні, будь яке обладнання придбане до підписання грантової угоди буде виключене з списку обладнання грантового проекту заявника і його вартість не буде відшкодована ФАО.

ФОП зареєстрований у м. Ужгороді. Чи можна здійснювати підприємницьку діяльність в межах проекту на інших цільових територіях?

Так, місце реєстрації та місце ведення господарської діяльності можуть не співпадати при умові, що місце ведення господарської діяльності знаходиться в межах цільових територій, вказаних в умовах конкурсу.

Розшифруйте, будь ласка, по яких секторах можливо отримати грант. Які саме види діяльності фінансуються?

Нижче представлена таблиця по секторах та областях, в яких діє грантова програма:

Львівська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Виробництво та переробка молока
- Недеревні продукти лісу

Івано-Франківська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Недеревні продукти лісу
- Гуцульська овечі бриндзя, НМП
- Гуцульська коров'яча бриндзя, НМП

Закарпатська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Недеревні продукти лісу
- Закарпатський мед, ГЗ
- Закарпатське вино
- Гуцульська овечі бриндзя, НМП
- Гуцульська коров'яча бриндзя, НМП

Чернівецька область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Недеревні продукти лісу
- Гуцульська овечі бриндзя, НМП
- Гуцульська коров'яча бриндзя, НМП

Дніпропетровська область

- Ягоди
- Овочі
- Аквакультура
- Виробництво та переробка молока

Де можна взяти інформацію для опису маркетингової частини бізнес-плану? В якому обсязі слід подавати таку інформацію?

У шаблоні бізнес плану детально зазначено, яка саме інформація має бути надана. Шаблони бізнес-планів в розрізі ланцюгів вартості див. у частині 3.

Які наслідки для отримувача гранту, якщо бізнес «не пішов»? Чи треба буде повертати обладнання, наприклад?

Повернення коштів та обладнання відбувається у випадку невиконання умов грантової угоди.

Чи є вимога заборони закривати ФОП протягом 12 місяців з отримання гранту?

Офіційне припинення підприємницької діяльності, започаткованої або відновленої за кошти інвестиційного гранту, раніше ніж 12 місяців, починаючи з дня підписання договору, може вважатись як нецільове використання коштів гранту.

Як довго буде прийматися рішення про визначення переможців конкурсу?

Швидкість обробки заявок буде залежати від кількості поданих заявок, а також їх якості та надання всіх необхідних супровідних документів. Також залежить яке місце має заявка в загальній черзі заявників. Якщо заявка оформлена належним чином і подана якомога раніше до терміну закриття вікна подачі заявок рішення буде надіслане в термін від 1 до 2х місяців часу після подачі заявки.

З якого моменту починається відлік днів, протягом яких має реалізуватися проєкт?

З дати підписання грантової угоди між ФАО та підприємцем/підприємством. Термін реалізації запропонованої інвестиції має **не перевищувати один рік** з дати підписання грантової угоди і максимум 3 місяці до закриття проєкту.

Яким чином заявникам буде надходити інформація про результати оцінки?

Після кожного етапу оцінки на Вашу електронну адресу, вказану при реєстрації у ДАР, буде відправлений автоматичний лист-повідомлення, а також Ви зможете дивитись оновлення по вашій грантовій заявці у Вашому кабінеті в ДАР.

Яким чином зазначати номер мобільного телефону?

Мобільний номер телефону повинен бути зазначений у форматі +380. При введенні номеру у заявці, система надає підказку.

Чи є необхідність сканувати всі сторінки паспорту, де є фотографії?

Ні, лише 1, 2, 3 сторінки паспорту громадянина України та сторінку паспорта громадянина України з відміткою про реєстрацію постійного місця проживання.

Чи можна подавати копії (скани, фото) документів, що посвідчують особу, зроблені із копій таких документів?

Ні, необхідні для подачі копії (фото або скани) документів, що посвідчують особу, обов'язково повинні бути зроблені лише з оригіналів дійсних документів.

Якщо заявник зареєстрований як ФОП, але в переліку його видів діяльності немає жодного з тих, за якими оголошено конкурс, що слід робити?

Необхідно буде додати відповідний до діяльності КВЕД.

Чи може подаватися заявка на участь у конкурсі за декількома секторами (видами діяльності) одночасно?

Ні, необхідно обрати один сектор.

В якій валюті здійснюються розрахунки в бізнес-плані?

Розрахунки здійснюються лише в гривнях.

Чи може бути сума проєкту (бізнес-плану) вища, ніж 1 041 250 гривень Чи є обмеження щодо вартості проєкту?

Обмежень щодо вартості бізнес-проєкту немає, однак сума гранту не може перевищувати 1 041 250 гривень Заявник може збільшувати вартість проєкту завдяки власним внескам чи іншим способам фінансування.

Чи можуть приймати участь в програмі незареєстровані як ФОП фізичні особи, які здійснюють сільськогосподарську діяльність?

Так, крім сектору виробництва і переробки молока, недеревні продукти лісу і тих хто бажає отримати повторний грант.

Чи можуть у конкурсі брати участь ТОВ, філії юридичних осіб?

Так, можуть брати участь ФОП, ТОВ, ФГ та ПП, а також асоціації виробників продуктів з географічним зазначенням та кооперативи. Детальна інформація надана в Посібнику з підготовки та подання заявок на участь у конкурсі грантів, розділ 5.

Якщо у попередніх конкурсах заявник не визнаний переможцем, чи може він подаватися на інші наступні конкурси?

Так.

Чи будуть проінформовані заявники про перехід на наступний етап оцінки?

Так, буде відправлено автоматичний електронний лист, а також інформація буде у Вашому кабінеті в системі ДАР.

Чи буде викладений у широкому доступі на сайті посібник з оцінки? Де можна дізнатися про критерії оцінювання?

В Посібнику з підготовки та подання заявок на участь у конкурсі грантів у частині 3 описані критерії і процедура оцінки.

Яким чином кошти будуть передані переможцю?

Кошти будуть перераховані через банківський переказ.

Чи може член родини бути зазначений у бізнес-плані як працівник (якщо бізнес-планом передбачене створення робочих місць)?

Так.

У проєкті можуть брати участь внутрішньо переміщені особи?

Так, у конкурсі можуть брати участь внутрішньо переміщені особи, які проживають та здійснюють свою господарську діяльність у Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській, Чернівецькій та окремих районах Дніпропетровської області.

Чи можуть декілька підприємців поєднатися для отримання більшої суми гранту, у зв'язку з тим, що окремі види діяльності вимагають значних початкових внесків (наприклад, виробництво харчових продуктів)?

Ні. Максимальна сума гранту становить 1 041 250 грн

Чи можна закуповувати обладнання невітчизняного виробництва ?

Так, обмежень у виборі обладнання немає. Але продаж такого обладнання повинен відбуватися на території України. Тому бажано укласти контракт з представництвом або дилером в Україні компанії виробника закордонного обладнання. Якщо це не можливо ми розглянемо зовнішньоекономічний контракт, але його затвердження буде залежати від умов які складуться на даний момент і вони повинні відповідати умовам ФАО. Не можна закуповувати обладнання білоруського і російського виробництва.

Чи має значення група ФОП?

Ні.

Чи можна закуповувати нове обладнання, але яке не має ліцензії чи іншого належного оформлення?

Ні, якщо таке оформлення є обов'язковим відповідно до законодавства.

Чи можна закуповувати не нове обладнання?

Ні

Чи може земельна ділянка, споруди і наявне обладнання виступати як власний внесок?

Ні. У другому грантовому циклі приймаються власні внески лише у грошовій формі

Чи є обмеження щодо віку для участі у конкурсі?

У конкурсі можуть брати участь лише повнолітні громадяни України.

Чи можу я подавати заявку від свого імені, якщо ФОП зареєстроване на дружину?

Ні. Отримати грантові кошти має право виключно сам заявник.

Якими мовами може бути написаний бізнес-план?

Бізнес-план повинен буде написаний лише українською мовою.

Чи можуть повертатися на доопрацювання бізнес-плани після першого етапу оцінювання?

Якщо в цілому бізнес-план відповідає умовам програми, але є незначні зауваження, він може бути повернений на доопрацювання заявнику. Заявник зобов'язаний повернути доопрацьований бізнес план не пізніше ніж через 7 днів. Якщо бізнес план не буде повернуто вчасно, заявка буде відхилена. Надається лише одна спроба для доопрацювання.

Чи відносяться фермерські господарства до тих, хто може подавати заявки?

Так, відносяться. За умови їх належної реєстрації та відповідності умовам та вимогам конкурсу.

Чи включатиметься благодійна допомога, надана переможцю конкурсу, до оподатковуваних доходів заявника?

Так.

Чи може бути власний внесок більше від розміру, який вимагається програмою?

Так, заявник може зробити більшим свій власний внесок.

Як перевірити, що файли завантажені правильно?

Якщо Ви не впевнені, то перезавантажте правильними файлами, оскільки онлайн-система завжди зберігає останній завантажений файл.

Чи можна подавати заявку, якщо не пройшов 1 та 2 конкурси грантів?

Так.

Чи потрібні рахунки на придбання обладнання на етапі написання бізнес- плану?

В бізнес-плані заявник повинен вказати вартість інвестицій, а також надати комерційну пропозицію або рахунок, в яких зазначено постачальника та вартість обладнання.

Чи можна писати бізнес-план, якщо бізнес має ознаки сезонності?

Так, але приймайте до уваги той факт, що Ви повинні будете реалізувати проєкт протягом року з дати підписання договору, якщо проєкт буде схвалений.

Як порахувати власний внесок?

Власний внесок – це певний % від вартості інвестиційного проєкту. Наприклад якщо ви подаєтеся на програму підтримки по пасічництву і бажаєте закупити обладнання на суму 100 000 грн. Ваш власний внесок має бути не менше 20%, що становить 20 000 грн. Сума гранту буде становити решту 80% вартості обладнання, що становить 80

000 грн. Детальну інформацію про власний внесок можна знайти у частині 3 цього посібника.

Чи можу я сплачувати податки мого приватного підприємства за рахунок гранту (поточні чи заборгованість)?
Ні.

Які податки я маю сплатити, якщо отримаю грант?

Наразі не існує загальних пільг для оподаткування грантів ФАО, окрім пільг для тимчасово переміщених осіб згідно ст. 165.1.56 Податкового кодексу України. Інші фізичні особи та ФОП зобов'язані задекларувати та сплатити податок на доходи фізичних осіб 18% та військовий збір (ставку перевіряйте на момент одержання гранту). Юридичні особи сплачують податок на грантову допомогу відповідно до обраної системи оподаткування.

Якщо я завідомо знаю, що у мене є податкові, кредитні, комунальні або інші офіційно визнані борги, чи можу я відкрити новий рахунок у банку для зарахування на цей рахунок коштів гранту?

Ні, в жодному разі. При відкритті нового розрахункового рахунку, банк повідомляє ДПІ і, у разі наявності офіційної заборгованості, усі кошти, які надходять на розрахунковий рахунок у банку, автоматично блокуються.

Скільки можна подати заявок за один конкурс?

Один заявник може подати лише одну заявку на кожний грантовий конкурс. Від одного домогосподарства приймається виключно одна заявка.

У фінансовому плані відображаються тільки кошти гранту?

Ні, у фінансовому плані відображаються усі (грантові та власні) кошти необхідні для впровадження бізнес-плану.

Я не фізична особа-підприємець, чи можна мені подавати заявку?

Так, ви можете подати заявку як фізична особа або особисте селянське господарство у всіх секторах крім виробництва і переробки молока, недеревних продуктів лісу і у тому разі, якщо Ви бажаєте отримати повторний грант.

Я зараз пишу бізнес-план і шукаю приміщення в оренду. Чи має бути у бізнес-плані прописана адреса того приміщення, де буде реалізовуватися бізнес чи ні?

Має бути зазначено лише назва населеного пункту, де буде орендуватися таке приміщення. Також треба зазначити площу такого приміщення, щоб розуміти розрахунки вартості.

Чи можна у процесі реалізації бізнес-плану щось у ньому змінювати?

Мова про зміни може йти лише у відношенні кошторису використання гранту. Проте такі зміни можуть бути лише незначними і мають бути погоджені, що займає певний час. Тому важливо вже зараз ретельно прорахувати бюджет. Щодо змісту бізнес-плану як такого, то зміни не допускаються ані на етапі його розгляду, ані під час реалізації бізнес-проєкту.

Наскільки треба деталізувати статті витрат у бюджеті?

Слід деталізувати до такого ступеню, щоб можна було розуміти, на що конкретно буде витрачатися грант. Якщо мова йде про обладнання, то рекомендуємо зазначити назву та специфікацію із зазначенням марок відповідно до комерційних пропозицій.

Чи може батько/чоловік/дружина грантоотримувача попередніх конкурсів брати участь у конкурсі?

До такого заявника будуть застосовані умови отримання повторного гранту.

Якщо ТОВ зареєстровано у Львові, а засновник живе у Києві, чи можна брати участь у конкурсі?

Місце ведення господарської діяльності обмежені цільовими територіями, зазначеними в умовах конкурсу. Щодо місця проживання, то прив'язки до цільових територій не вимагається.

Які є вимоги до постачальників обладнання ?

Постачальника обладнання необхідно вибрати зі списку постачальників, попередньо перевірених ФАО.

Яка мінімальна сума гранту?

Від 41 650 грн.

До якого числа можна подати заявку на участь в грантовій підтримці?

Заявки на третій грантовий конкурс приймаються до 24 січня 2025 р.

Чи можу я подати заявки у паперовій формі або надіслати команді проєкту на електронну адресу?

Ні, заявки приймаються лише онлайн через Державний аграрний реєстр <https://dar.gov.ua>.

Мої земельні ділянки не мають кадастрового номеру чи приймаються такі ділянки до уваги?

Приймаються до уваги лише зареєстровані ділянки, які мають кадастрові номери. Вам потрібно звернутися за номером безкоштовної правової допомоги 0 800 213 103 Вам підкажуть алгоритм дій як зареєструвати ділянки і отримати на них кадастровий номер.

Я і моя дружина зареєстровані як ФОП і володіємо кожен по 2 га землі. Чи можемо ми кожен окремо отримати грант?

Члени одного домогосподарства не можуть подаватися на грантову підтримку окремо. У Вашому випадку, оскільки ви є подружжям, можливо подати лише одну заявку.